UNIUNEA JUDEȚEANĂ A COOPERATIVELOR MEȘTEȘUGĂREȘTI PRAHOVA

vă invită să vă adresați unităților sale din Ploiești

— Cooperativa Confecția realizează la Casa de Mode (str. V.I. Lenin nr. 3 la Atelierul de croitorie cu program continuu între orele 6–22 (Bd. Republicii nr. 73) și la Crolux 6 str. Kogălniceanu nr. 32) îmbrăcăminte impecabilă pentru femei și bărbați.

— ARTA DECORATIVĂ — realizează aspectuoase și utile obiecte din fier forjat.

— Pentru reparații auto, spălări, gresări și reparații capitale vă rugăm să vă adresați sectiei AUTOSERVICE (Bulevardul Republicii 295), Veți fi prompt și ireproșabil serviți.

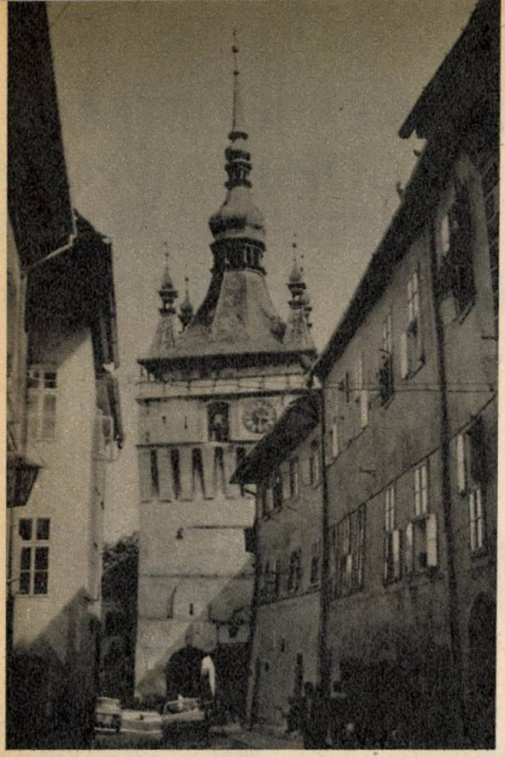

Victoria muncii asupra naturii (la cota maximă a Obcinei Mari). Foto: CAROL ZWILLING, Suceava.

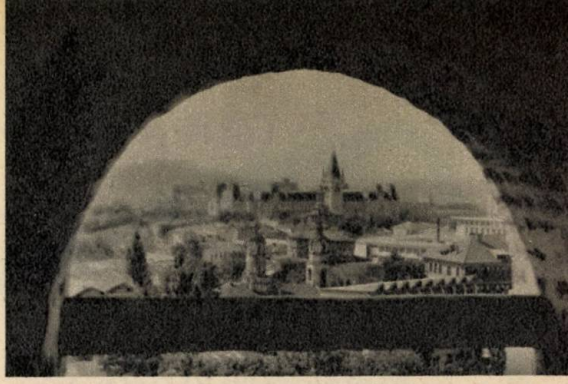

Peisaj ieșean. Foto: IGO MAIDANEK, Turnu Severin.

Iarnă Foto: RODICA KRAUSS Harghita

FOTOGRAFIILE CITITORILOR NOȘTRI

Domul din Peștera muierii
Foto: ALEXANDRU BABOU — Breaza

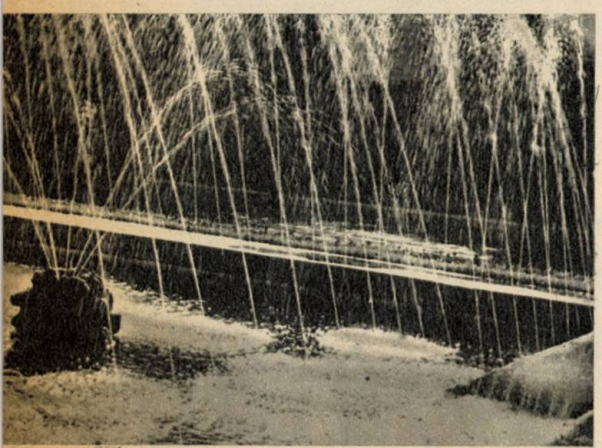

Joc de apă. Foto: TUDOR DUMITRESCU, București.

FOTOGRAFIILE CITITORILOR NOȘTRI

Pasiune. Foto: FRANCISC KONCZ, Gherla

Fotbal. Foto: NICOLAE TOKACEK, București.

Rugbi. Foto: NICOLAE TOKACEK, București.

Microbistul. Foto: GEORGE DIJMĂRESCU, Craiova.

BUNĂ DIMINEAȚA!
vă urează ceasul VICTORIA
FABRICA DE CEASURI VICTORIA ARAD
str. Mărășești nr. 48

«Cap de om» — peștera Mezead, jud. Bihor. Foto: MUGUR CURELARIU, Arad.

Fulger Foto: ADRIAN MARTINESCU București

Apus de soare. Foto: TITUS DOBOȘ, Carei.

Noua sală de box și lupte Gheorghe Gheorghiu-Dej Foto: ROȘIORU COSTICĂ

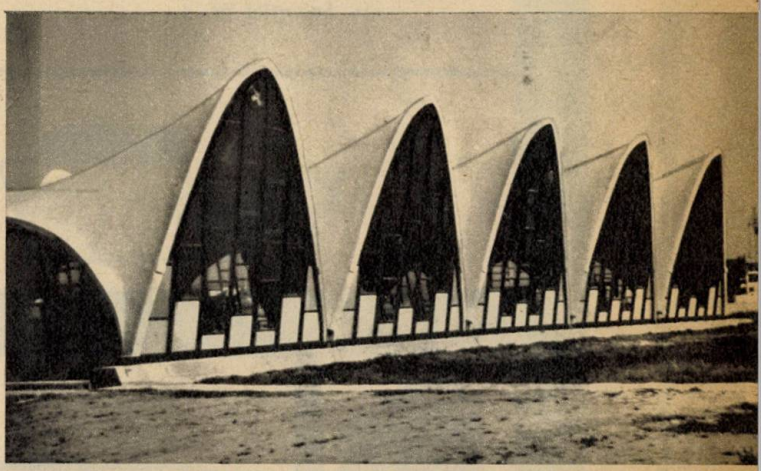

FOTOGRAFIILE CITITORILOR NOȘTRI

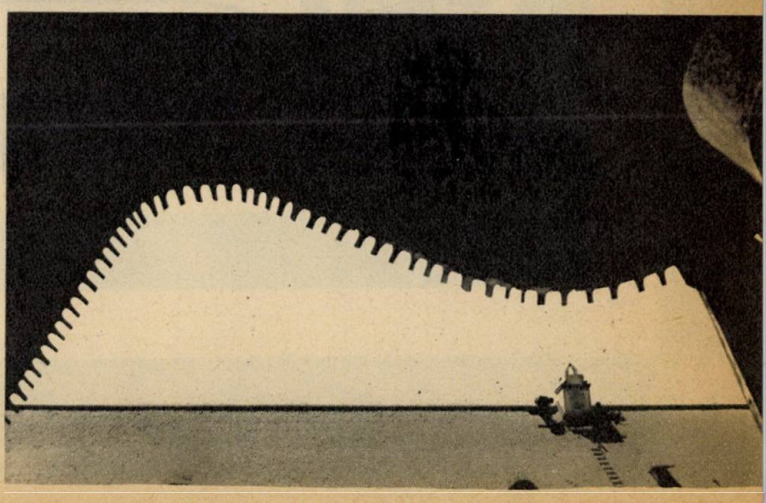

Hanul lui Manuc — detaliu. Foto: MARIAN IORDACHE, București.

FEROEMAIL

produce:

— *radiatoare calorifer de diferite tipuri;*

— *instalații sanitare — spălător cu suport pentru vase, cadă de baie, băițe pentru copii, lavoare.*

Uzina de produse tehnico-sanitare și instalații FEROEMAIL Ploiești, str. Sabinelor nr. 4.

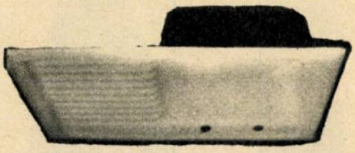

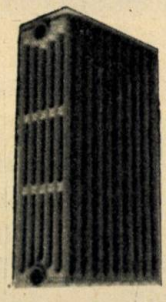

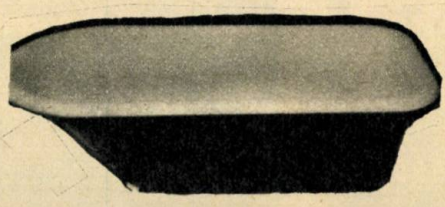

SERGIU VERONA

DOSARUL DARLAN

PAGINI DIN ISTORIA SPIONAJULUI

a 24 decembrie timpul era superb în Alger. Soarele strălucea, orașul în toată splendoarea sa albă era calm, cufundat într-o liniște nefirească.

Ziarele de dimineață invitau populația algeriană să facă Revelionul împreună cu soldații aliați care debarcaseră cu foarte puțin timp înainte în Algeria deschizînd un front în Africa, împotriva mașinii de război hitleriste. Pînă seara prețul șampaniei se dublase.

Garnizoana din Alger era redusă. Un mare număr de soldați erau plecați în permisie. Pentru sărbători, nici unul din tribunalele militare nu avea prevăzută vreo reuniune. Și în plus, nici generalul Eisenhower, comandantul trupelor aliate, nici generalul Giraud, nu erau în oraș.

Prilejul sărbătorilor îl determinase pe Eisenhower să plece pe front pentru a-l întîlni pe colegul său englez, generalul Sir Kenneth Anderson, și să studieze împreună cu el terenul unde urma să se desfășoare ofensiva împotriva trupelor fasciste în Tunisia. Pe front ploua cu găleata zi de zi.

ALGER. Strada Michelet. Orologiul bisericii engleze suna ultima bătaie a orei 2. Un autoturism — Peugeot negru — a oprit în fața reședinței comandantului suprem și anume în fața porții de sud a anexei. Din ea a coborît un tînăr de vreo 20 de ani. Ridicîndu-și gulerul pardesiului maro, el s-a îndreptat spre intrarea dinspre pavilionul unde erau instalate serviciile înaltului comisariat. Sentinela l-a introdus într-o mică sală de așteptare, obligîndu-l să-și înscrie numele într-un registru. În plus, a trebuit

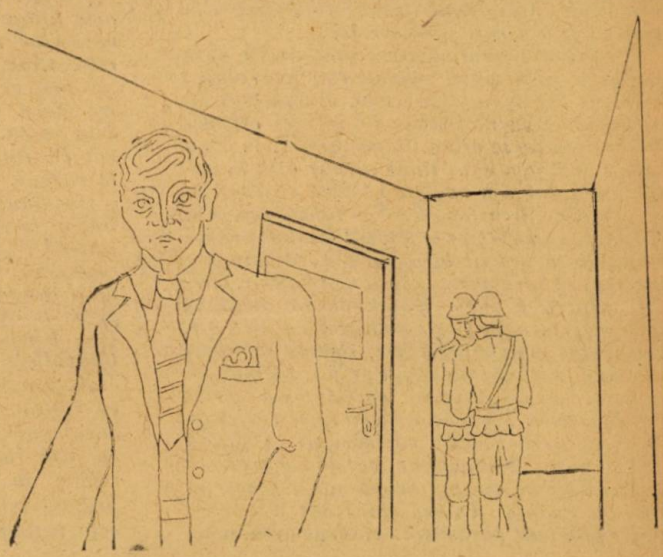

să completeze și o fișă motivîndu-și scopul vizitei. Pe fișă scria: „Doresc să fiu primit de dl Louis Joxe".

La această oră clădirea era pustie. În curte, un detașament de gardă algerian dormita la soare.

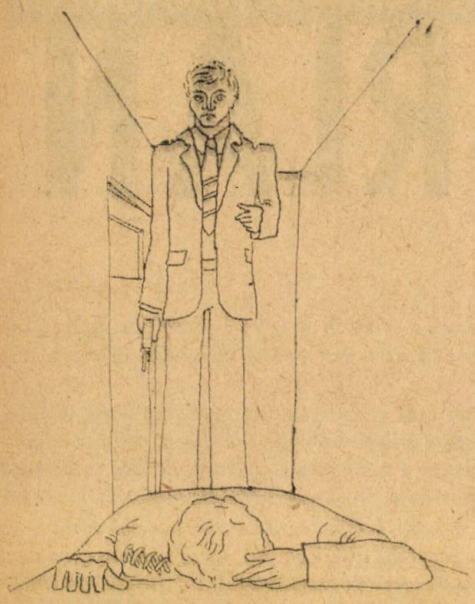

Tînărul și-a aprins o țigară și a examinat cu atenție culoarul obscur pe care urma să-l parcurgă amiralul Darlan atunci cînd s-ar fi întors spre biroul său.

Aproape de orele 3, o mașină s-a oprit în fața curții frînînd brusc. Amiralul Darlan, urmat de aghiotantul său, a coborît din mașină și a pornit spre coridor.

Ajungînd în anticamera care ducea spre birourile principale, aghiotantul amiralului Darlan, căpitanul Hourcade, a constatat cu surprindere că nici sentinela și nici ofițerul de serviciu nu se aflau la posturile lor. El a trecut prin fața unui tînăr care se afla în anticameră dar n-a apucat să facă cîțiva pași și a auzit cîteva focuri. S-a întors brusc și a apucat să-l vadă pe amiralul Darlan prăbușindu-se în pragul biroului său. Asasinul a încercat să sară peste corpul amiralului Darlan pentru a fugi. Hourcade s-a aruncat spre el, lovindu-l și strîngîndu-l de gît. Cu prețul unui mare efort, tînărul a reușit să scape și cei doi au căzut pe jos, lovindu-se orbește. În cursul luptei, un glonte l-a zgîriat pe Hourcade. Tînărul a reușit să se ridice și să fugă spre fundul coridorului. Căutînd să-l împuște pe Hourcade, acesta s-a eschivat și glonțul care țintea abdomenul l-a zgîriat doar la coapsă. Totuși Hourcade a apucat să-l vadă bine pe asasin: tînărul avea niște ochi albaștri, mari, cu pupilele dilatate, de parcă ar fi fost drogat.

Asasinul a căutat să se salveze pe fereastra care dădea spre grădina palatului, dar un soldat, alertat de zgomot, și-a aruncat centura în jurul gîtului tînărului ca pe un lasso, în timp ce altul, lovindu-l cu un scaun, l-a obligat să deschidă mîna și să piardă arma.

Amiralul Darlan era într-un lac de sînge, cu ochii larg deschiși și cu gura sîngerîndă. Colaboratorii săi, alarmați și ei de schimbul de focuri, i-au ridicat corpul, l-au transportat spre o mașină care s-a îndreptat în goană spre spital. Spitalul era însă departe. Nimeni n-a avut prezența de spirit să-l transporte pe amiral într-o clinică apropiată. În tot cursul traseului, Darlan, care nu-și pierduse cunoștința, dar care era grav rănit, n-a pronunțat nici un cuvînt.

Aghiotantul lui Darlan s-a îndreptat în grabă spre palatul de vară, pentru a relata cele întîmplate. Spre marea sa surpriză, el a văzut însă intrînd în încăpere pe Posé. Apariția era cu totul neașteptată, ținînd seama de faptul că serviciile sale se aflau la o mare distanță de reședința oficială, și el în general venea foarte rar la Palat.

Ofițerii aliați de legătură ai lui Eisenhower s-au îndreptat în grabă spre spital. Împreună cu ei se aflau Murphy și Clark. După o lungă așteptare, chirurgul a ieșit din sala de operații anunțîndu-i că amiralul, care avea ficatul și intestinele perforate, a încetat din viață. Nu era sigur nici măcar faptul dacă Darlan murise pe masa de operație sau în timp ce era transportat spre spital.

Principala problemă care se punea încă din primul moment nu era atît cea a omului și a motivelor care au dus la asasinarea lui Darlan, cît mai ales a succesiunii. Eisenhower a fost anunțat imediat și într-un fel trupele aliate din Alger se aflau în alertă. Deabia mai tîrziu au început să curgă întrebările. Cine se afla în spatele asasinatului? Au fost chemați cîțiva ofițeri de poliție, între care comisarul Garidacci, șeful celei de-a patra brigăzi mobile, care a fost însărcinat cu interogatoriul. Ancheta începea să-și ia cursul.

Asasinul arestat de poliție a fost introdus într-o încăpere din subsolul palatului, așteptînd pe cel care urma să-i ia primul interogatoriu. Cînd prizonierul era dus prin fața unui lung șir de mașini oficiale, unul dintre șoferi a exclamat:

— Bine, dar acesta este Bonnier de La Chapelle!

În prezența ofițerului, tînărul pretinsese că se cheamă Morand. El a prezentat chiar un document de identitate pe acest nume. Palid, cu fața tumefiată, cu ochii plecați, tînărul repeta în permanență că a acționat din proprie inițiativă și că nu regretă nimic din cele întîmplate.

Ziaristul Alain de Sérigny, care luase dejunul împreună cu comisarul Garidacci, în momentul cînd acesta fusese convocat de urgență la palat, și-a dat seama că este în posesia unui material de primă importanță. El s-a îndreptat în grabă spre redacția ziarului său l'Echo d'Alger, dar un funcționar al cenzurii britanice l-a informat că „nu este autorizat să permită publicarea unor informații despre moartea lui Darlan pentru ziarele de a doua zi".

Interogatoriul lui Garidacci începuse. Acesta a reușit în primul rînd să constate perfecta valabilitate a documentului de identitate, care era contrasemnat de serviciile siguranței generale. Tînărul poseda de asemenea un pașaport tot pe numele de Morand, în perfectă formă. Dar, în dosarele poliției nu exista nici o fișă pe numele de Morand, adresa fiind de asemenea fictivă.

★
★ ★

Amiralul Darlan fusese asasinat. Cine era acest personaj? Ce căuta el în Algeria ocupată de trupele aliate? Ce motive puteau să ducă la asasinarea sa?

Întrebările sînt firești pentru acei care nu cunosc cîteva din amănuntele evoluției celui de-al doilea război mondial în Europa. Să precizăm cîteva date. Amiralul Darlan era una din căpeteniile regimului pro-nazist de la Vichy, era unul din colaboraționiștii cei mai notorii, se număra printre oamenii care au acceptat să-l servească pe Hitler. Prezența sa în Algeria era determinată nu de dorința sa de a se încadra în lupta împotriva hitlerismului, ci de o simplă întîmplare — îmbolnăvirea fiului său.

Asasinarea lui Darlan ne introduce însă într-un capitol complex și sinuos al războiului secret, ale acelor evenimente de culise care s-au desfășurat în permanență și în paralel cu lupta dusă pe frontul împotriva hitlerismului. Să încercăm să descifrăm principalele sale componente.

Cu cîteva luni înainte de Pearl Harbour, deci înainte de sfîrșitul anului 1941, în perioada în care serviciile de contrainformații americane nu aveau configurația pe care au avut-o în tot cursul războiului, Africa de nord interesa în cel mai înalt grad Statele Unite. Interesul devenise cu atît mai mare după capitularea Franței, și prin urmare după ce Africa de nord era într-un fel o sferă potențială ușor invadabilă de către Hitler. După ce Hitler a semnat împreună cu mareșalul Pétain un armistițiu prin care-și asigura subordonarea așa-zisei „zone libere", pentru a-și urmări interesele s-a căutat includerea și a Africii de nord, deci a posesiunilor franceze în aceeași „zonă liberă". Manevra era foarte transparentă: dîndu-i sentimentul lui Petain că este vorba de extinderea sferei de dominație, în realitate pregătea accesul nestingherit al trupelor hitleriste în această importantă zonă strategică.

Ce reprezenta în acel moment din punct de vedere militar Africa de nord? Un raport întocmit de un atașat naval american relata că în nordul și vestul Africii se aflau, în vara anului 1940, 125 000 de soldați francezi bine echipați, încă în serviciu activ, și peste 200 000 de rezerviști. El și-a transmis în felul următor concluziile la Washington: „Dacă într-o zi Franța va relua lupta, aceasta se va întîmpla, după toate probabilitățile, în Africa de nord".

Raportul l-a interesat într-atît pe președintele Roosevelt, încît el l-a convocat de urgență, de la Vichy, pe consilierul de ambasadă Robert Murphy. Murphy avea să primească o sarcină care urma să-i influențeze cariera anilor următori. Și anume, Roosevelt i s-a adresat astfel:

— Dacă veți descoperi în Africa ceva care să prezinte un interes special, informați de cea mai mare urgență Departamentul de Stat.

Așa a început totul.

Robert Sherwood, care redacta discursurile președintelui, afirmă că încă din august 1940 președintele Roosevelt a început să nutrească ideea unei debarcări aliate în Africa de nord. Într-o seară de vară, în cabinetul său de lucru de la Casa Albă, Roosevelt a desfășurat în fața șefilor militari o hartă încercînd să demonstreze care ar fi cea mai bună manieră de contracarare a intențiilor hitleriste. Cu alte cuvinte, care era locul de lecție pentru o eventuală debarcare americană. Și Roosevelt a spus:

— Dacă ar fi cazul, locul ar fi coasta de nord-est a Africii.

În decembrie 1940, Murphy părăsea Statele Unite via Vichy îndreptîndu-se spre Alger și Dakar. El trebuia să studieze datele unei misiuni secrete, pregătind locul de debarcare a trupelor aliate în momentul în care Statele Unite erau încă neutre. Mai precis, Murphy trebuia să stabilească cum vor reacționa francezii, de ce parte se vor plasa trupele din Africa de nord. Și Murphy a descoperit un lucru foarte straniu și anume că trupele franceze erau hotărîte să se apere dar nu în fața unui anumit dușman ci în fața oricărui inamic. El a căutat să strecoare ideea unei acțiuni împotriva trupelor Axei. Comandanții francezi erau în principiu de acord, dar cu o singură condiție și anume ca Statele Unite să livreze echipament militar mergînd pînă la tancuri. În fine, lista

cuprindea lubrefianți și mari cantități de alimente.

Totul era însă de domeniul teoriei. În acele zile din 1941, hitleriștii se aflau în plină ofensivă. Pentru englezi dezastrele se succedau unul după altul: în Grecia, în Creta și mai ales în deșertul Libiei, unde înfrîngerea lor putea fi comparabilă cu cea de la Dunkerque. Trupele hitleriste (cu autorizația amiralului Darlan, șef al guvernului de la Vichy în acel moment) au străbătut Siria pentru a provoca o revoltă antibritanică în Irak. Rommel se afla la porțile capitalei egiptene (și aceasta tot cu complicitatea lui Darlan, care a acordat naziștilor dreptul de a folosi porturile tunisiene). Înscăunarea influenței hitleriste asupra acestei zone vaste și cît se poate de importante părea aproape certă. Și totuși, Africa de nord și Africa occidentală continuau să fie sub controlul Vichy-ului. Sute de funcționari bănuiți a fi gaulliști sau cît se poate de vag pro-britanici erau înlocuiți cu colaboratori „siguri". Pentru a exemplifica fondul regimului fascist instaurat de Vichy, în Africa, putem cita un pasaj dintr-un studiu al unui funcționar al Departamentului de Stat american, William Langer: „De la începutul anului 1941, elita Vichy-ului s-a constituit într-un așa-zis serviciu de ordin legionar (S.O.L.) din care s-a recrutat ulterior clientela partidului popular francez, creat de Jacques Doriot (căpetenia fasciștilor din Franța — n.r.). Acestea erau trupele de șoc ale fascismului francez care acționau mînă în mînă cu agenții și spionii naziști".

Și totuși, în aceste condiții dificile, continuau să existe și să se extindă insulele de rezistență, grupurile hotărîte să lupte împotriva dominației fasciste. Reprezentanți ai acestor forțe anti-naziste se aflau chiar în statul major al generalului Weygand, pe atunci delegat general al guvernului francez pentru Africa de nord și est, cu alte cuvinte reprezentantul Vichy-ului în această zonă.

Grupurile de ofițeri anti-naziști se pregăteau pentru ziua răfuielilor. Ei au reușit să ascundă de hitleriști în ferme izolate sau în depozite subterane o parte importantă de material de război, inclusiv camioane, blindate, tunuri și mitraliere. Lipseau însă muniții și combustibili, nemaivorbind de faptul că întregul material de război era perimat.

Agenții americani la Alger, grupul condus de Robert Murphy, s-au hotărît să stabilească legături cu acești ofițeri anti-naziști. Omul de legătură a fost ales în persoana unui tînăr căpitan francez atașat pe lîngă statul major al guvernatorului general al Algeriei, André Beaufre (în prezent Andre Beaufre este general, unul din experții recunoscuți în probleme strategice din Franța — n.r.).

Legăturile au fost ușor de stabilit. Francezii însă cereau o garanție esențială: livrări masive de material de război și chiar mai mult: o debarcare americană în Africa de nord. Ceea ce însă conjuraților din Africa de nord ignorau era faptul că primăvara anului 1942 avea să dea mult de furcă Washingtonului. Înaintarea japonezilor în Pacific și Oceanul Indian, devenise atît de amenințătoare, pierderile aliaților pe mare atît de importante, încît ideea unei acțiuni în Europa fusese abandonată pentru moment.

În Europa, dimpotrivă, Hitler își continua ofensiva. Acoliții săi erau aproape convinși că el va cîștiga războiul. Vichy-ul își întărea în permanență colaborarea cu Hitler. Firește, în aceste condiții, materialul cerut de francezi în Africa de nord n-a putut să fie livrat. Conjunctura devenise tot mai amenințătoare. Agenții americani din Africa se temeau de o eventuală acțiune nazistă, respectiv de ocuparea Africii de nord de către Hitler, ceea ce ar fi îngreunat la infinit orice operațiune aliată în această zonă. Debarcarea aliată se impunea ca un act de urgență. Experții considerau că forțele aliate de debarcare trebuiau să cuprindă șapte divizii motorizate și cinci brigăzi blindate, respectiv aproape 800 de tancuri. Erau de asemenea necesare, după părerea lor, circa 500 de avioane pentru acoperirea zonei de debarcare. De la Washington nu sosea însă nici un răspuns.

Ce se întîmpla în statele majore americane? În pofida avizului favorabil al serviciilor secrete interaliate, fusese de fapt respinsă aproape categoric ideea furnizării materialului de război în Africa de nord. Singura concluzie la care se ajunsese era că toată politica trebuia să se limiteze la o „încurajare prin fonduri" a stării de spirit antinaziste din această regiune. Murphy a aflat cu multă întîrziere despre hotărîrile statului major și la 18 aprilie 1942 el a cerut secretarului de stat Cordell Hull să facă totul pentru adoptarea unor măsuri categorice.

Lunile treceau. Nimic nu se petrecea în Africa de nord. Se pare că de-abia spre sfîrșitul lui septembrie statele majore aliate erau hotărîte să sondeze terenul. Dar aceasta numai după ce o comisie aliată avea să viziteze și să stabilească exact situația din Africa de nord. Un grup special de militari urma să fie debarcat cu submarinul pe coasta algeriană. Misiunea lui Murphy era din nou complexă: găsirea locului propice pentru o întîlnire între conjurații francezi și reprezentanții comandamentului aliat.

Unul dintre oamenii lui Murphy a început să caute. Era necesară o locuință spațioasă pentru a putea găzdui mai mulți oameni, complet izolată, înconjurată de un parc în-

tins și, ceea ce era cel mai important, dispunînd de o plajă particulară. Misiunea era mai mult decît grea ținînd seama de supravegherea permanentă exercitată de către poliția din Vichy și agenții comisiei de armistițiu a Axei, centrul serviciilor de informații naziste în Africa de nord. Și totuși această casă trebuia găsită.

Soluția ar fi fost aceea de a găsi o casă aparținînd unuia dintre conjurați. Și într-adevăr, la circa 100 de km vest de Alger, în apropiere de fosta Césarée, se înălța o vilă răspunzînd tuturor condițiilor cerute. Dominînd Mediterana, dispunînd de o plajă de aproximativ 4 km (în plus marea era suficient de adîncă pentru a permite apropierea unui submarin în stare de imersiune), și în fine păzită de o mică pădure de pini care făceau plaja și casa invizibile de pe șossea. Vila și plaja serviseră cu mulți ani în urmă contrabandiștilor care o găsiseră și ei ca îndeplinind toate condițiile cerute. Casa aparținea unui om apropiat de conjurații francezi și totul era pregătit. Misiunea aliată putea să sosească în Algeria. Pentru a permite submarinului să repereze vila, Murphy a informat Londra că o lumină albă va fi aprinsă la una din ferestrele primului etaj.

La 19 octombrie 1942, misiunea aliată părăsea Londra îndreptîndu-se spre Gibraltar. Misiunea era condusă de generalul Clark, care purta o uniformă de locotenent-colonel. La Gibraltar, pentru mai multă siguranță, ei au fost transferați cu ajutorul unui vehicol cu perdelele trase pe bordul submarinului britanic Seraph. În aceeași noapte înstelată, Seraph s-a îndreptat spre coasta africană, spre punctul de întîlnire unde trebuiau să ajungă în noaptea de 21 octombrie.

Noaptea de 21 octombrie. Înainte de miezu nopții, o lumină s-a aprins la primul etaj al vilei. Agenții americani scrutau cu emoție marea. Dar nici un fel de umbră nu se profila, nici un fel de vas nu se apropia de coastă. De-abia spre dimineață, conjurații și-au dat seama că se întîmplase ceva. Și într-adevăr, submarinul întîrziase, dar numai din cauza unor exerciții de salvare, neavînd nici o legătură cu misiunea primită. Dimineața submarinul se apropiase de coastă, dar el trebuia să se pregătească să rămînă o zi întreagă în stare de imersiune. Conspiratorii făcură cale întoarsă de la Alger, în speranța că întîlnirea va avea loc în seara următoare, deci în 22 octombrie. Cortegiul de mașini s-a apropiat de vilă, dar spre stupoarea lor, în fața acesteia se afla un jandarm indigen. Unul dintre francezi i-a întins un bilet de 50 de franci recomandîndu-i sentinelei să plece și să nu spună nimic din cele văzute. Puțin după miezul nopții, o umbră se apropia de malul algerian. Era un caiac urmat la scurtă distanță de o altă barcă. În total, patru bărci transportau misiunea aliată, între care doi generali americani — generalul Clark și generalul Lemnitzer. La șase dimineața, ultimii membri ai echipei franceze, inclusiv generalul Mast, delegatul lui Giraud, au sosit la vilă. Contactele în vederea pregătirii debarcării aliate începuseră.

Amiralul Darlan era convins încă înainte de capitularea Franței, că Hitler cîștigase partida. Acceptînd postul de șef al guvernului de la Vichy el credea că în calitate de urmaș al mareșalului poate să devină într-adevăr omul forte al regimului. Contactele sale cu Berlinul se făceau pe cele mai diferite căi, inclusiv pe cele ale serviciilor de informații. Și, totuși, Darlan era un politician abil. El fusese alarmat de eșecul lui Hitler în bătălia Angliei. Convingerile sale categorice se clătinau. Darlan a hotărît să aibă pentru orice eventualitate o carte de rezervă, deși nu sconta niciodată să mizeze pe ea. În iunie 1941, Darlan îi declarase ambasadorului american la Vichy, amiralul Leahy:

— Dacă Statele Unite sînt gata să debarce la Marsilia 500 000 de oameni, 3 000 de tancuri și 3 000 de avioane, eu, Darlan, sînt gata să merg alături de voi.

Cifre astronomice. Darlan știa bine că din punct de vedere tehnic era practic imposibil un asemenea lucru. Cum putea ajunge un material atît de imens în Marea Mediterană? Cum putea trece neobservat pe sub nasul hitleriștilor? Și mai ales cum puteau în general americanii să concentreze o forță atît de uriașă, atunci cînd tuturor le era clar că mai devreme sau mai tîrziu Japonia va ataca Statele Unite?

Mesajul a ajuns, totuși, la Roosevelt și biografii săi susțin că președintele nu a ignorat în general ideea unei colaborări cu Darlan, în ciuda faimei acestuia de colaboraționist notoriu.

Asta se întîmpla în 1941. După aceea, timp de un an și ceva, Darlan n-a mai continuat nici un fel de avansuri față de aliați. În octombrie 1942, cu toată poziția strategică avantajoasă a lui Hitler, experților în probleme militare le era clar că mașina hitleristă, care suportase lovituri nimicitoare pe frontul de răsărit, era în pragul declinului. Stalingradul încă nu se petrecuse, de rezultatele ofensivei germane în apropiere de Volga erau incerte. Și iată că la 11 octombrie, Murphy primește în biroul său din Alger vizita unui personaj care se declară

„delegat de către amiralul Darlan". El îi transmite lui Murphy următorul mesaj din partea lui Darlan:

— Sînt în fața alternativei de a colabora mai strîns cu germanii sau de a mă alătura aliaților.

Era oare o simplă coincidență? Așa cum aveau să mărturisească faptele stabilite multă vreme după aceea, ceea ce l-a hotărît pe Darlan spre acest gest a fost, în afara conjuncturii generale, un lucru cît se poate de particular. Vichy-ul aflase din surse germane și japoneze că Statele Unite proiectau ocuparea fie a Dakarului, fie a Casablancăi, fie a ambelor orașe. Fiul lui Darlan, Alain Darlan, care deși se prezenta drept voiajor comercial, fiind în realitate agent al serviciilor secrete franceze din Africa de nord, avea să declare:

— Mi-au parvenit rapoarte indicînd faptul că aliații încearcă să întreprindă o operațiune sau operațiuni militare împotriva posesiunilor franceze din Africa...

Dar acesta nu era singurul lucru. Declarațiile fiului lui Darlan susțin că americanii erau într-adevăr dornici să-l aibă pe Darlan de partea lor. Mai precis, Murphy îi comunicase în mod voalat, printr-un canal ocolit, lui Darlan intențiile Statelor Unite. Se știe astfel că la 17 octombrie, cu alte cuvinte înaintea întrunirii de pe coasta africană, Murphy trimisese o telegramă la Londra și Washington recomandînd efectuarea unei tentative pentru stabilirea „între Giraud și Darlan a unei colaborări fructuoase". Manevra era însă greu de efectuat. Giraud nu era de loc dispus să-i întindă mîna unuia din principalii trădători ai poporului francez.

Cum au motivat ulterior americanii avansurile lor spre Darlan? După unii, s-ar fi încercat evitarea unei opoziții din partea flotei militare franceze, fapt care putea depinde numai de atragerea lui Darlan de partea aliaților.

Are oare istoria straniile sale coincidențe, sau, dimpotrivă, totul reprezintă dovada unei perfecțiuni neîntîlnite? Cert este că la 22 octombrie, deci în aceeași zi în care misiunea aliată debarcase pe coasta algeriană pentru a trata cu ofițerii anti-naziști din comandamentul francez, amiralul Darlan începea să întreprindă un turneu în Africa de nord și în Africa occidentală franceză spre a se asigura că toate măsurile de apărare erau luate pentru a preveni un atac american. La 24 octombrie, însoțit de o intensă propagandă vichystă el a sosit la Rabat, continuîndu-și turneul de inspecție spre Casablanca.

Se pare că turneul lui Darlan era o simplă manevră de supralicitare a aliaților. Darlan voia să sublinieze că fără participarea sa, fără acordul său, americanii nu puteau face nimic.

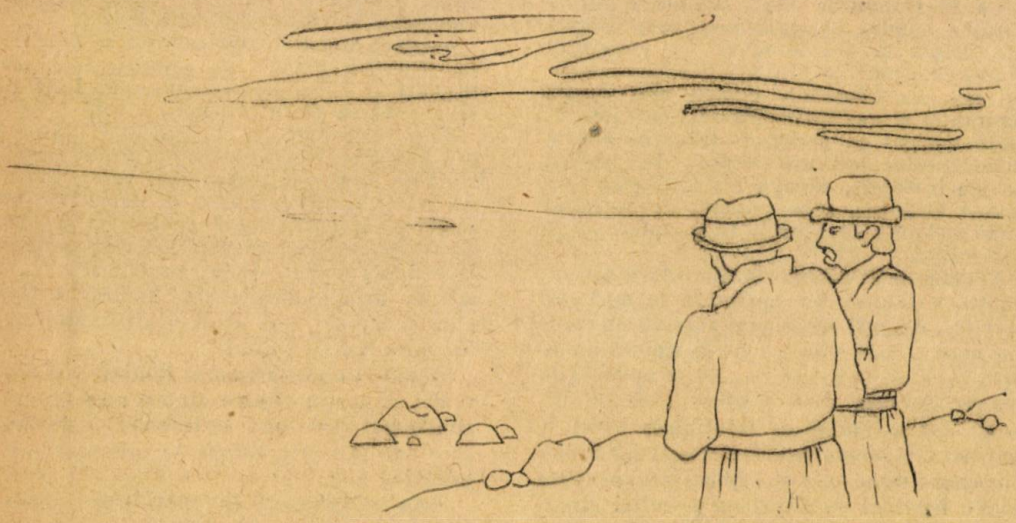

La 28 octombrie, Darlan revenea la Alger, unde convoacă o reuniune cu diferiți generali din comandamentul regiunii asupra „apărării imperiului". Iar în zilele următoare, el s-a întîlnit, în particular, cu diverși militari francezi. Cert este că amiralul Jules Docteur, autorul cărții „Darlan... o mare enigmă a războiului", susține că Darlan a fost informat de detaliile conspirației în vederea pregătirii unei debarcări aliate.

La sfîrșitul lunii, Darlan s-a întors la Vichy, unde a pronunțat un discurs oficial. În acesta a făcut aluzie la o posibilă debarcare aliată la Dakar, fără a menționa însă nici Casablanca, Oranul sau Algerul. Apoi, el a plecat la reședința sa, unde a ars o noapte întreagă importante documente oficiale și personale.

nceputul lui noiembrie s-a anunțat calm. Darlan nu mai apăruse la nici un fel de reuniune oficială din Vichy după discursul său prilejuit de înapoierea din Africa de nord. Dar la 5 noiembrie, dimineața, cu două zile înaintea debarcării aliate, la aeroportul special unde se aflau în permanență două avioane puse la dispoziția guvernului din Vichy, a oprit o mașină neagră. Din ea au coborît amiralul Darlan și aghiotantul său. Unul dintre avioane era în reparație, celălalt era pregătit pentru călătoria pe care Laval urma s-o facă la 10 noiembrie pentru întrevederea cu Hitler. Darlan a urcat în avion, care s-a îndreptat în cel mai mare secret spre Alger. Fără nici un fel de motiv, Darlan revenea la o săptămînă în capitala algeriană. Starea sănătății fiului său — pe care-l văzuse în urmă cu o săptămînă — se ameliorase. Totuși, Darlan nu se grăbea să părăsească Algerul. El era într-o permanentă așteptare. Presa din Vichy nici măcar nu a anunțat plecarea lui Darlan și sosirea sa la Alger.

La 6 noiembrie, Vichy-ul aflase din sursele sale că la Gibraltar se reunesc convoaie militare aliate. După-amiază, generalul Bergeret sosește din Vichy la Alger și are o întrevedere cu Darlan pe care-l informează despre iminența debarcării. Darlan îi răspunde că nu crede și că el dispune de informații directe de la Murphy. Probabil că — a continuat Darlan — convoaiele aliate de la Gibraltar se îndreaptă spre Malta.

A doua zi, prin urmare chiar în ziua debarcării, Darlan primește o telegramă urgentă expediată de colonelul Rivet, șeful serviciului secret de la Vichy: „Acțiune importantă împotriva Franței — declanșare iminentă". Darlan expediază lui Rivet următoarea telegramă de răspuns: „L-am văzut pe Murphy. Nu există un pericol imediat".

noiembrie 1942. În afara micului grup de conjurați, nimeni nu știa că la miezul nopții va începe debarcarea aliată în Africa de nord. De altfel, nici chiar vîrfurile militare franceze raliate aliaților nu știau cu exactitate acest lucru...

În ultimul moment, Murphy a jucat deschis cu Darlan. El dorea să aibă în mod ferm ordinul că marina franceză nu va trage în navele aliate. Între timp, o mică lovitură de stat la Alger neutralizase pe majoritatea adepților Vichy-ului.

Murphy se întîlnește cu Darlan, dar amiralul francez se erijează într-un adept fanatic al lui Petain, lăsîndu-se greu convins să dea ordinul scontat:

— În ultimii doi ani nu am încetat de a afirma în fața flotei și a întregii națiuni că-l vom urma pe mareșal. Nu pot să-mi retrag jurămîntul.

Murphy a dat ideea salvatoare — salvatoare mai ales pentru viitoarea conduită a lui Darlan, și anume a-i cere lui Petain autorizația ca flota franceză să permită debarcarea aliaților. Instalîndu-se la o masă, Darlan redactează o notă prin care declară că americanii efectuează o debarcare în Africa de nord, efectivele lor ridicîndu-se la peste o jumătate de milion de oameni, și cerînd să capete deplină libertate de acțiune.

Darlan își făcuse un triplu calcul: dacă debarcarea avea să eșueze, el își întărea pozițiile față de hitleriști întrucît putea să afirme că s-ar fi opus aliaților; dacă dimpotrivă americanii ar fi reușit în întreprinderea lor, poziția adoptată de Darlan ar fi ajutat Vichy-ul să se justifice față de hitleriști. În fine, în ce-l privește, el ar fi cîștigat în ambele cazuri.

Americanii debarcaseră. Dar unde era acea jumătate de milion de oameni? Trupele aliate dispuneau doar de trei blindate, care se plimbau prin Alger pentru a-și demonstra „forța".

Darlan acceptase — continuîndu-și jocul — să se supună cu greu aliaților. El însă își dăduse seama că nu mai poate continua jocul său dublu în momentul în care aflase că zece divizii naziste, între care două divizii blindate, trecuseră frontiera „zonei libere" și ocupaseră întregul teritoriu al Franței. El se hotărîse să iasă din rezervă, ce-și împusese și să ia întreaga partidă în mînă pentru a nu pierde dintr-o dată pe două fronturi. Americanii la rîndul lor erau mulțumiți că reușiseră să-l aibă pe Darlan de partea lor.

În tot acest joc, Darlan omisese însă un lucru important: cum se va putea concilia

cu grupul de ofițeri anti-naziști din comandamentul francez, cum va putea trona în liniște cu trecutul său pătat de trădarea din 1941. Francezii făceau presiuni foarte mari asupra americanilor, pentru ca aceștia să-și reconsidere public atitudinea lor față de Darlan, văzînd în alianța cu Darlan un mare pericol pentru întreaga politică aliată în Africa de nord.

instituie o cenzură foarte strictă și-și concentrează toate eforturile pentru crearea — pe banii aliaților — a unei armate puternice care să-i fie devotată doar lui. În felul acesta, Darlan sconta să devină un arbitru și să se poată impune cu forța altor argumente în fața aliaților, mergînd pînă la argumentul forței armate.

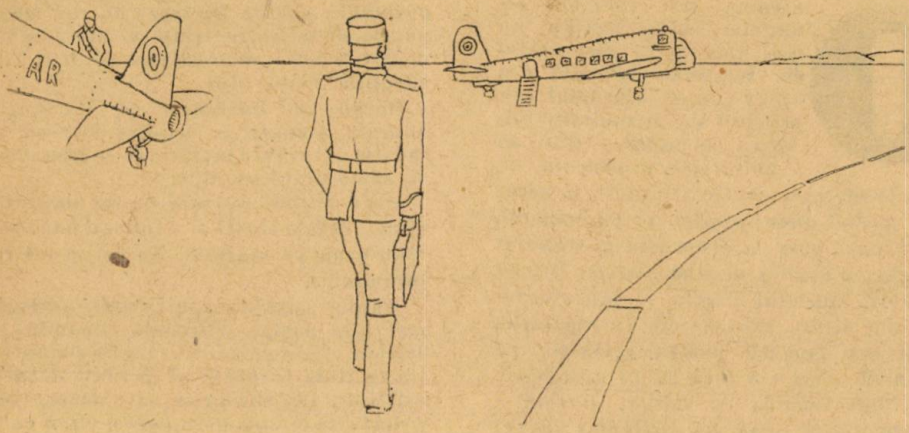

La 17 noiembrie, Washingtonul se pare că s-a hotărît. Președintele Roosevelt făcea o declarație publică, în care arăta că Darlan nu reprezintă decît „un expedient provizoriu" care va trebui să cedeze locul unei alte personalități. Declarația lui Roosevelt fusese provocată de un val de proteste împotriva poziției adoptate de vîrfurile militare americane față de Darlan. Atît Hopkins, consilierul lui Roosevelt, cît și alți oameni politici americani, au cerut președintelui să facă o declarație publică. În această declarație, președintele lăsa clar să se înțeleagă că nu a acceptat acordul politic încheiat de Eisenhower cu Darlan și că „ținînd seama de tot ceea ce s-a întîmplat în cei doi ani precedenți, nici un acord definitiv nu poate fi parafat cu Darlan". Doar urgența luptelor justifica după el înțelegerea de la Alger.

Declarațiile lui Roosevelt au fost însă cenzurate de administrația lui Darlan din Africa de nord. Nici în Algeria, nici în Maroc, nici un ziar n-a fost autorizat să reproducă declarația, fiind în același timp bruiate emisiunile BBC-ului. Știrea a fost răspîndită doar datorită emițătorului Franței libere din Brazzaville. Este momentul în care Darlan se hotărăște să parcurgă o nouă etapă a jocului său și anume prefăcîndu-se că acceptă cererile americane ca și ideea în sine că el constituie un om de tranziție,

A intervenit însă un eveniment neașteptat (neașteptat în primul rînd pentru el), eveniment care să determine scăderea aproape la zero a acțiunilor lui Darlan. La 27 noiembrie, escadra de la Toulon se saborda. Spre miezul nopții, hitleriștii au ajuns în port și au deschis focul împotriva marinei franceze. În timp ce marinarii organizau rezistența cu arme ușoare și mitraliere, echipe specializate organizau torpilarea întregii flote în port. Spre zori, 73 de unități erau scufundate, printre ele aflîndu-se cuirasate dintre cele mai moderne. În majoritatea cazurilor, comandanții și o parte din echipaje se sabordau împreună cu navele.

Evenimentul avea un dublu aspect. Pe de o parte, navele nu intrau în posesia hitleriștilor, dar pe de altă parte ele nu mai puteau îngroșa forța aliată navală.

Darlan a căutat să-și atribuie avantajul sabordării flotei de la Toulon. El i-a trimis lui Roosevelt imediat un mesaj în care scria: „Am declarat întotdeauna încă din iunie 1940 că flota trebuie să rămînă franceză sau să piară". Iar lui Churchill, următoarea telegramă: „Distrugerea voluntară a escadrei de la Toulon demonstrează cît de just am considerat evenimentele. Deși nu mai sînt șeful ei, flota a executat ordinele pe care i

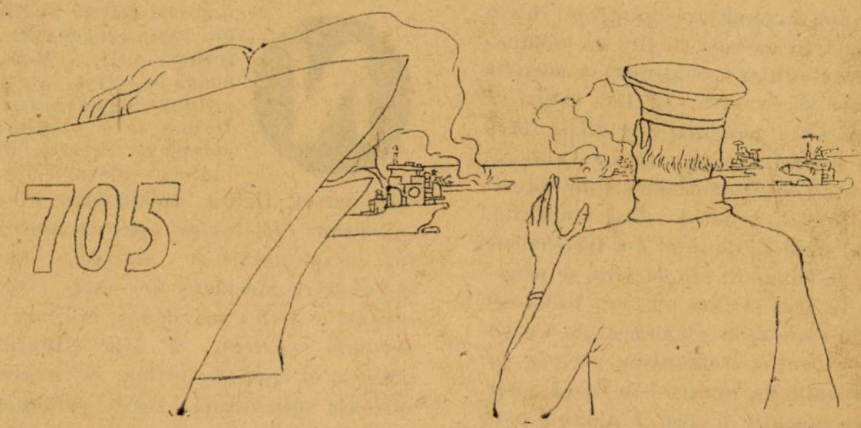

le-am dat, în pofida consemnului guvernului lui Laval".

Vorbele însă nu mai ajutau. Pentru aliați, pierderea unei flote care prin forța sa era a patra din lume reprezenta mai mult o înfrîngere decît o victorie pentru Darlan. Același lucru îl considerau și hitleriștii. De la începutul ostilităților obiectivul americanilor era de a atrage flota franceză pentru a spori forța întregii flote aliate. Dacă acest lucru s-ar fi întîmplat, flota axei era amenințată în mod serios în Mediterana.

La 30 noiembrie, într-un efort disperat, tinzînd să-și consolideze poziția, Darlan a convocat, fără a-i informa pe aliați, pe cinci generali în scopul creării unui consiliu suprem care să-i permită să guverneze întreaga Africă franceză. A doua zi guvernul englez s-a desolidarizat de gestul lui Darlan.

Darlan pierduse. Și după cum își amintește cititorul, fusese la sfîrșitul lui decembrie 1942 asasinat. Triumful manevrelor sale durase practic doar două luni și jumătate. Dar dacă putem înțelege motivele care au îndemnat anumite cercuri politice aliate să accepte prezența (și poziția) lui Darlan în Algeria, capitolul morții sale rămîne obscur. Și această obscuritate a fost accentuată prin evenimentele ce aveau să survină după asasinarea amiralului.

Primul semn a fost graba de a șterge urmele. Fie inconștient, fie conștient s-a făcut totul pentru înlăturarea principalului actor al dramei — a asasinului. Fără să se cerceteze legăturile sale, mobilul real al actului său, identitatea sa adevărată, acesta a fost tradus cu maximă urgență în fața plutonului de execuție.

Curtea marțială însărcinată cu judecarea asasinului lui Darlan a fost convocată la cîteva zile după comiterea crimei. Un amănunt: în același timp fusese comandat și cosciugul cu măsurile exacte ale celui ce urma să fie judecat.

În fața tribunalului, Fernard Bonnier și-a repetat declarațiile făcute în cursul interogatoriului și anume că a acționat de unul singur, că nu avusese complici și că rațiunea actului său a fost aceea „de a se face justiție în cazul unui trădător care constituia un obstacol în calea unirii tuturor francezilor".

Avocatul și tatăl acuzatului cereau cu insistență să se facă un supliment de anchetă. Dar tribunalul prezidat de un colonel al gărzii mobile susținea că dispune de toate probele esențiale. Iar ca ultim argument — acela că acuzatul și-a recunoscut crima pe care singur o consideră premeditată.

Declarațiile lui Bonnier în timp de război și într-un moment de stare de asediu obliga — conform legilor justiției militare — la adoptarea unor sancțiuni imediate. Și astfel, după o sumară deliberare, tribunalul militar l-a condamnat pe Fernand Bonnier de La Chapelle la degradare militară și moarte, sentință ce urma să fie executată a doua zi în zori.

Închis după pronunțarea sentinței într-o celulă situată în aceeași clădire cu tribunalul, Fernand Bonnier a continuat să persiste în atitudinea sa evazivă. El lăsa totuși să se înțeleagă că o personalitate misterioasă va veni în aceeași noapte pentru a-l elibera. El s-a adresat chiar sentinelei spunîndu-i:

— Sînt liniștit. Londra a fost prevenită.

În cursul nopții, Bonnier l-a întrebat de cîteva ori pe paznicul său dacă nu se petrecea nimic în oraș și dacă nu erau tulburări pe străzi. El vorbea, de asemenea, de un simulacru de execuție, asemănător aceluia pe care l-a înfruntat Cavaradossi în Tosca, unde plutonul de execuție trăgea cu gloanțe oarbe, simulacru organizat de un Scarpia modern, care l-a ajutat să ajungă la Tanger.

În afara închisorii, unii sperau încă într-o grațiere din partea autorității supreme. Dar nimeni nu se declara competent de un asemenea act.

În zorii zilei de 26 decembrie un pluton de execuție se îndrepta spre Hussein-Dey, în

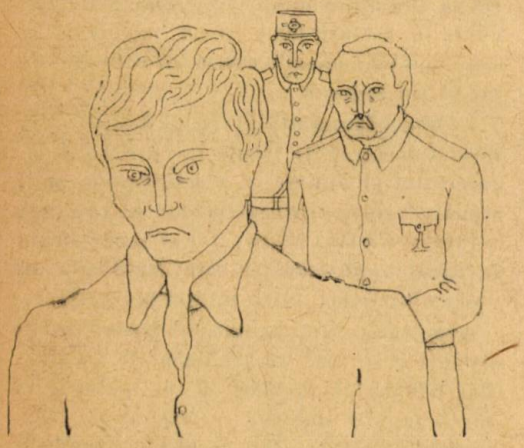

timp ce în clădirea sumbră a tribunalului militar, un preot pătrundea în celula lui Bonnier. Înainte de a fi scos din celulă, condamnatul a cerut permisiunea să adreseze un mesaj, ceea ce i s-a permis. El a scris grăbit următoarele: „Vă conjur să interveniți imediat. Este de o importanță vitală. Am toată încrederea în voi, dar trebuie să acționați foarte, foarte rapid." Destinatarul mesajului era abatele Cordier, 2 rue Lafayette.

Peste o oră, Bonnier era mort.

Numeroși ofițeri ai Biroului doi (Serviciul de informații francez n.r.) al Marinei și cîțiva agenți ai Siguranței militare considerau afacerea Darlan de o manieră mai complexă. Printre primele indicii relevate de către anchetatori, figura înregistrarea diverselor convorbiri telefonice care avuseseră loc în cursul nopții ce precedase execuția, înregistrări efectuate de către serviciile cenzurii. Astfel s-a dedus că mai multe persoane păreau să știe dinainte că urma să se comită o crimă. Și în plus — o curioasă coincidență. Aceste persoane erau tocmai acelea care au căutat să obțină de maniera cea mai activă grațierea lui Bonnier.

Din dosarul poliției reieșea de asemenea că Bonnier vizitase în dimineața crimei Palatul de vară și căutase să aibă o întrevedere cu un funcționar superior. Poliția stabilise de asemenea că în Peugeot-ul negru cu care sosise Bonnier la Palat se mai aflau încă trei persoane și că mașina părăsise locul de staționare după zgomotul de focuri.

Poliția își mai punea și alte întrebări. De ce rămăsese deschisă una din ferestrele anticamerei înainte de asasinarea lui Darlan, deși era o zi friguroasă de decembrie. Era o pură întîmplare sau totul fusese aranjat pentru ca Bonnier să poată fugi?

Sau: De ce sentinela și plantonul erau tocmai în acel moment absenți?

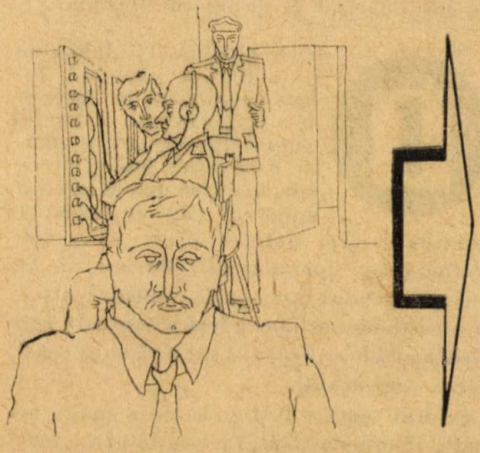

Desene de Sergiu Manoliu

Întrebările curgeau. Cine se afla în Peugeot-ul negru? Ce medii frecventa tînărul asasin? Cum și-a procurat arma? Cine i-a eliberat un fals document de identitate și un fals pașaport cu viză?

Ancheta se cerea în mod evident continuată, deși Bonnier fusese în cea mai mare grabă executat.

Bomba a explodat însă după cîteva zile. Poliției și organelor de siguranță le-a parvenit raportul tardiv al celor două sentinele care l-au păzit pe Bonnier în noaptea care a precedat crima. În cursul nopții respective, criminalul le-a făcut unele confidențe, dar sentinelele nu și-au dat seama pe moment de importanța declarațiilor lui Bonnier, întocmind raportul de-abia după ce acesta fusese împușcat. Raportul, trimis pe cale militară, a ajuns la autoritățile competente de-abia după 3 zile.

Datele raportului erau copleșitoare.

Raportul consemna că la 25 decembrie, spre miezul nopții, locotenentul Schilling, din garda mobilă, a intrat în celula lui Bonnier unde, acesta, stătea de vorbă cu căpitanul Gaulard. Cei doi au rămas în celulă timp de două ore.

Deținutul le-a declarat cu veselie că este cît se poate de sigur că va fi eliberat:

— Personaje importante mă vor scoate de aci dacă voi continua să nu spun nimic.

Neliniștiți, cei doi ofițeri au devenit mai atenți, pentru a surprinde orice zgomot ce ar putea indica o tentativă de evadare a prizonierului. Dar nimic nu se întîmpla. În această noapte, în tot orașul domnea o liniște neobișnuită. Ora de execuție se apropia și o dată cu aceasta creștea tensiunea nervoasă a deținutului. La un moment dat, Bonnier a exclamat:

— Eu mi-am ținut promisiunea. Este rîndul lor.

Gaulard, care ieșise din celulă, a revenit și în acel moment Bonnier a început să vorbească. Confesiunea sa este astfel notată de ofițerul francez:

— L-am împușcat pe amiralul Darlan pentru că este un trădător. El a vîndut Franța Germaniei în scopuri personale. Am o dovadă scrisă asupra trădării sale. Același lucru este valabil și pentru Laval. Am hotărît să-l împușc pe amiral în urmă cu cîteva zile. Am aflat că o persoană venită din partea generalului De Gaulle a încercat să fie primită de către amiral. Amiralul însă a refuzat, dovedind că este hotărît să se mențină în continuare la putere. Am venit pentru prima oară la palatul de vară în dimineața de 24 decembrie, dar n-am putut să-mi execut planul. Am raportat despre această tentativă infructuoasă și mi s-a spus: „Zilele trec. Darlan trebuie să dispară". M-am reîntors în după-amiaza aceleiași zile. Nu l-am împușcat pe aghiotantul amiralului: dacă doream s-o fac era foarte simplu întrucît revolverul meu se afla la cinci centimetri de capul său. Dar era ridicol, n-aveam nici un motiv să-l omor. Am tras în picioarele lui pentru a mă putea apăra. Pistolul mi-a fost dat. La început am avut un alt revolver dar cartușele nefiind de bună calitate, cînd am vrut să-l încerc n-a funcționat. Puteam să iau o mitralieră ușoară, dar era destul de greu să treci cu ea ascunsă sub pardesiu. Mi-s-a spus că după toată afacerea voi fi prins, condamnat la moarte și grațiat. Dar am fost judecat prea repede. Prietenii mei aveau nevoie de două zile pentru a putea interveni. Știu că avocatul meu Sansonetti încearcă același lucru în prezent...

Bonnier a continuat:

— Și deci dacă nu sînt grațiat și voi fi mîine dimineață împușcat, aceasta înseamnă că prietenii mei n-au putut să facă nimic. Henric al IV-lea spunea că Parisul merită o Messă. Eu aș spune că Franța merită viața mea. Îi cunosc bine pe nemți. La 11 noiembrie 1940 mă aflam la Paris pe bulevardul Saint Michel... Mi-am făcut confesiunea înainte de atentat și am spus preotului că voi ucide...

În tot cursul discuției, căpitanul Gaulard a încercat să obțină cîteva precizări esențiale pentru anchetă, și anume cine i-a furnizat arma, cine era gata să-i furnizeze o mitralieră ușoară, cine i-a dat certitudinea că dispariția lui Darlan este necesară. Totul însă, fără rezultat.

Raportul celor doi ofițeri n-a fost însă singura lovitură de teatru. În zilele următoare au continuat să se acumuleze la dosarul Darlan noi piese care făceau ca suspensul întregii afaceri să fie tot mai accentuat. La 1 ianuarie, comisarul Garidacci, acela care a luat primul interogatoriu lui Bonnier imediat după asasinarea amiralului Darlan, s-a prezentat la prefectul orașului Alger pentru a face o declarație specială.

El i-a spus prefectului că dispune de dovezi incontestabile asupra culiselor asasinatului și că este în cunoștință de cauză asupra persoanei care s-a ocupat de procurarea armei. Din depozițiile lui Garidacci reieșea că abatele Cordier este persoana care i-a procurat arma lui Bonnier.

O depoziție a unui alt polițist îl implica pe contele de Paris, unul din pretendenții la tronul Franței și la reînvierea monarhiei franceze ca aflîndu-se la originea asasinatului.

Abatele Cordier și încă cîteva persoane au fost arestate în zilele următoare. Recunoscîndu-și simpatiile sale pro-monarhice, el a afirmat că este convins de „misiunea de viitor" a contelui de Paris în viața Franței. Dar mai departe de aceasta abatele Cordier n-a mers. În fine, comisarul Garidacci a furnizat la 11 ianuarie și ultima verigă care mai lipsea a lanțului întregii afaceri. Era vorba de prima depoziție făcută de Bonnier, depoziție care a fost subtilizată de Garidacci și în care Bonnier recunoștea de fapt pregătirea deliberată a asasinatului. În textul depoziției se preciza că abatele Cordier îi furnizase lui Bonnier planurile birourilor înaltului comisariat și ale cabinetului amiralului, tot acesta îi procurase revolverul și cartușele necesare pentru executarea misiunii...

Afacerea părea că se terminase. Asasinarea lui Darlan era opera unor cercuri monarhice care doreau să ofere prin aceasta un pretext pentru a se lovi în rîndurile ofițerilor patrioți, și mai ales în anturajul lui de Gaulle. Înlăturarea lui Darlan avea drept scop să îngreuneze participarea trupelor franceze la lupta comună împotriva hitlerismului, izolînd forțele patriotice din armata franceză.

Complotul era foarte ramificat. Cum se putea explica chiar și numai faptul că Garidacci a subtilizat prima depoziție a acuzatului? Interogat, Garidacci a declarat sub jurămînt că el a oprit hîrtia fiind convins că acționează „în interesul Franței" întrucît nu era convins că este „oportun" de a releva numele adevăraților vinovați. De aci rezultă și faptul că în cursul interogatoriului, Garidacci s-a erijat într-un soi de „mesager special" al complotiștilor, cu care în mod cert a avut contact.

Asasinarea lui Darlan a avut la un moment dat efectul scontat de organizatori, întrucît una din primele măsuri luate de poliție a fost aceea de a fi arestați un număr de circa 20 de personalități, cunoscute pentru simpatiile lor față de generalul de Gaulle și ostilii politicii Vichy-ului.

Asasinarea lui Darlan se înscrie astfel în rîndul episoadelor războiului secret dus în cursul celei de-a doua conflagrații mondiale. Acest moment nu a reușit, așa cum se urmărea, să împiedice lupta forțelor patriotice din Franța împotriva hitlerismului, larga unitate națională care s-a închegat în anii grei ai ultimului război mondial.

FOTOGRAFIILE CITITORILOR NOȘTRI

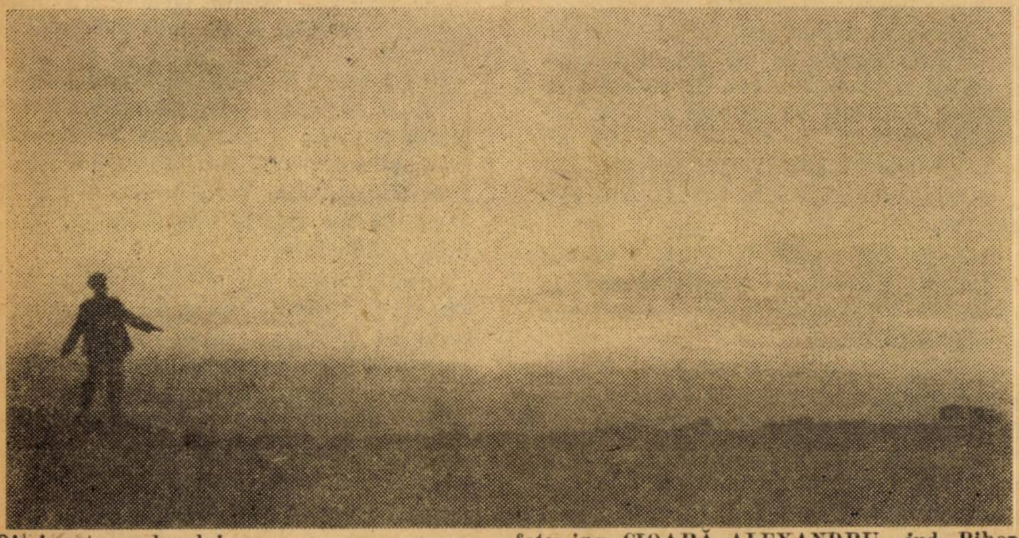

Dimineața geologului, foto: ing. CIOARĂ ALEXANDRU, jud. Bihor

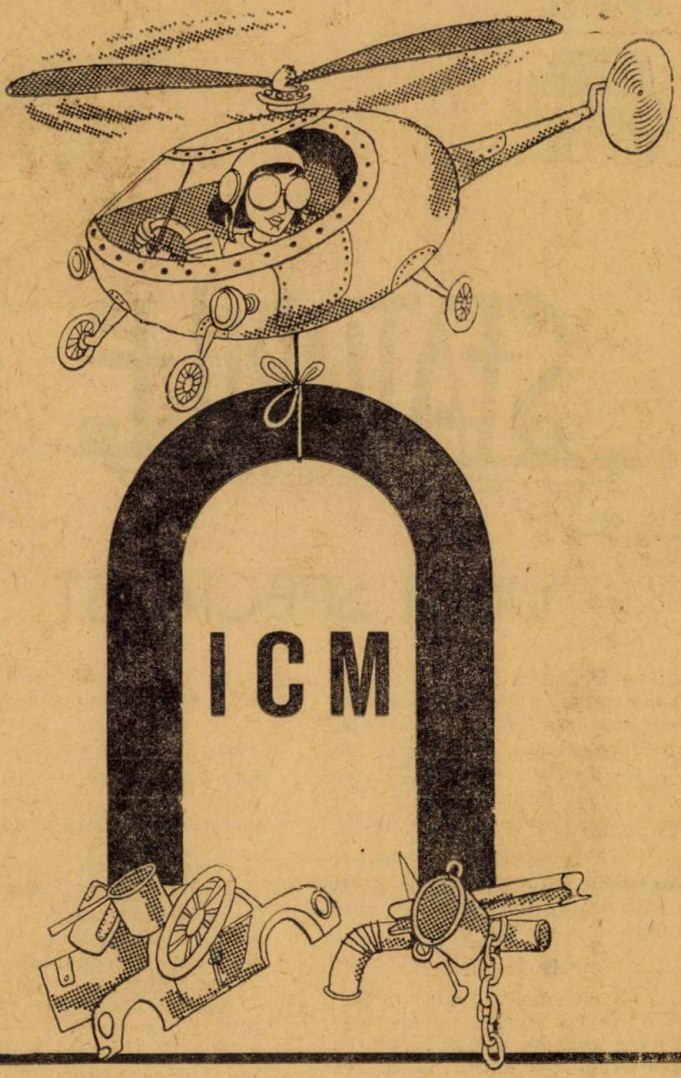

OBIECTELE DE METAL NEUTILIZABILE SE POT VALORIFICA PRIN INTREPRINDEREA PENTRU COLECTAREA METALELOR

La depozitele INTREPRINDERII PENTRU COLECTAREA METALELOR se primesc, contra cost, cu plata în numerar sau prin virament, de la populație, cooperative de consum, cooperative agricole de producție, organizații UTC, metale vechi:

— tablă veche, cutii de conserve, recipienți goliți de conținut, sîrmă veche, fier beton, cabluri și strunjituri pregătite și nepregătite, cu 0,20 lei kg;

— ambalaje din aluminiu, capace din aluminiu, tuburi de pastă și alte deșeuri din folii de aluminiu, cu 3 lei kg;

— acumulatori auto uzați, în stare nedezmembrați, cu 2,50 lei kg. Plata se face pe baza adeverinței eliberată de depozit, în numerar pentru particulari și prin virament pentru organizațiile cooperatiste și UTC.

PETRE CRISTEA

UNUI SPECIALIST

Ajutați-i pe începătorii care s-au angajat într-o depășire în mod imprudent. Cum? Foarte simplu! Treceți cît mai pe dreapta și, dacă e necesar, frînați din vreme. De ce? Pentru că, dacă nu procedați astfel, aveți toate șansele să fiți amestecat în accidentul care va urma (și la propriu și la figurat!)

Desigur că veți fi considerat nevinovat de către organele judiciare însă... decît „nevinovat la spital" nu găsiți că este infinit preferabil „prudent acasă"?

●

SĂ NU FIE cu supărare însă ar trebui să vă fie foarte clar că onoarea dv. nu poate avea absolut nimic comun cu întîmplarea banală că o altă mașină vă depășește.

Astfel de sentimente sînt ridicule, stupide și mai ales periculoase. Recunosc, (șoptind) că atunci cînd aveam vîrsta de 20 de ani nu prea eram de această părere.

Însă nici nu mi-a spus-o nimeni pe vremea aceea! Dv. aveți norocul să v-o spună unul care a văzut multe! Găsiți că nu are dreptate?

●

DISTANȚA dintre mașina pe care o conduceți și marginea dreaptă a drumului trebuie să fie aproximativ proporțională cu viteza cu care circulați. Deci la viteza zero (oprire) distanța să fie zero (deci lîngă trotuar sau la marginea externă a acostamentului).

●

DUPĂ CUM SPUNEA un mare automobilist francez, viteza este periculoasă numai pentru cei nepregătiți. Altfel, cu cît veți putea rula mai repede, în deplină siguranță, cu atît mai mult veți contribui la fluidizarea circulației, deoarece degajați drumul mai curînd.

Paralel cu aceasta, consecința va fi o creștere apreciabilă a securității generale (oricît de paradoxal s-ar părea la prima vedere).

Evident, condiția primordială este să știți să mergeți repede fără a depăși niciodată limitele legale dar mai ales pe cele ale prudenței.

În aceasta constă cea mai importantă dificultate a artei de a conduce!

●

CA O CONSECINȚĂ a celor scrise mai sus rezultă că, în mod logic, nu ar trebui să existe aceeași limită de viteză maximă pentru toți automobiliștii. Ci o viteză maximă pentru fiecare conducător, fiecare mașină și desigur pentru fiecare situație. După cum se vede, treaba este extrem de complexă, iar practic o legiferare perfectă este imposibilă. Trist. Dar adevărat.

●

PROVERBUL „Cine merge încet, departe ajunge" era perfect valabil pentru

cei care l-au creat: romanii. Adică pentru vremea cînd oamenii circulau numai pe jos, călare sau în căruță.

Însă astăzi, secolul vitezei a răsturnat proverbul: „Cine merge repede

ajunge departe". Evident numai dacă știe să umble repede fără să pericliteze pe nimeni.

●

NU VĂ BAZAȚI niciodată pe noroc. Pentrucă într-o zi veți avea „ghinion" și s-ar putea să fie ultima! Este util să știți că viteza costă mult oricît de bine ați conduce. Astfel, circulînd cu 120 km/oră vă costă de circa trei ori mai mult decît la viteza de 60 km/oră. În special din cauza creșterii consumului de benzină și a uzurii cauciucurilor.

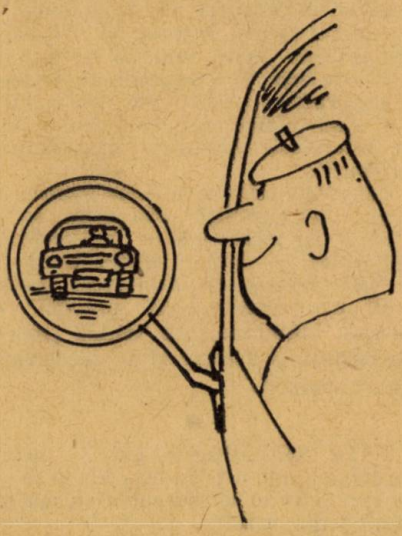

●

SPĂLAȚI ȘI ȘTERGEȚI apăsat cu hîrtie uscată lamele de cauciuc ale ștergătoarelor. Nu uitați că zgîrieturile parbrizului cauzate de lamele murdare nu se mai pot înlătura niciodată. Ele cauzează întîrzieri de 2—3 secunde în perceperea pericolelor, uneori cu urmări grave. În plus ele pot provoca spargerea instantanee a parbrizelor din sticlă securit (chiar în timp ce mașina stă în garaj!) Fără să mai vorbim de enervarea pe care ne-o produce conducerea cu vizibilitate rea, mai ales în timpul nopții cînd zgîrieturile geamului măresc pericolul orbirii cu luminile celor venind din sensul opus.

Dacă aveți un pasager care suferă de „rău de automobil" așezați-l pe perna din față, unde oscilațiile mașinii sînt relativ reduse.

●

PE ȘOSELELE cu polei este mai utilă decît oriunde conducerea dulce, „cursivă", fără nici un gest brutal. Este recomandabil să presupuneți că nici nu aveți frînă la mașină! Orice frînare pe polei e periculoasă.

●

CONDUCEȚI totdeauna astfel ca și cum nu ați avea dreptul de prioritate niciodată și nicăieri. Deoarece oricînd v-ar putea ciocni un conducător incorect! Cu ce vă ajută faptul că dv. aveați dreptul să treceți, dacă totuși ajungeți în spital sau chiar mai rău? Deci încă o dată: mai bine fără dreptate dar sănătos, decît cu dreptate la spital!

●

ÎN VIRAJE nu vă țineți de volan pentru că nu acesta e rolul lui. În plus nici nu veți putea să-l manevrați prompt și corect. Este adevărat că acest obicei rău este adesea cauzat de forma scaunului conducătorului, care la multe mașini este departe de ceea ce ar trebui.

●

NU STRÎNGEȚI volanul cu disperare! Crisparea permanentă obosește mușchii și nervii în mod absolut inutil și dăunător. Țineți volanul permanent cu amîndouă mîinile, foarte ușor, însă gata în orice clipă să-l strîngeți mai tare spre a-l putea acționa atît de rapid cît este necesar.

Evident că și aceasta este o problemă de experiență și de educație a reflexelor.

●

POZIȚIA OPTIMĂ a mîinilor pe volan nu poate fi aceeași pentru toți, nici

pentru orice situație. Pe șosele drepte conducînd relaxat puteți ține mîinile la orele 3 fără un sfert (asemănînd volanul cu un cadran de ceas).

La viteze relativ mari sau pe drumuri de munte este recomandabil să țineți mîinile la ora 2 fără zece. În nici un caz lipite una de alta!

●

NU CONDUCEȚI cu bocanci sau cu pantofi noi care vă string. Cu bocancii nu veți avea sensibilitatea necesară; în plus riscați să apăsați pe două pedale de o dată, sau să vă împiedicați picioarele sub ele.

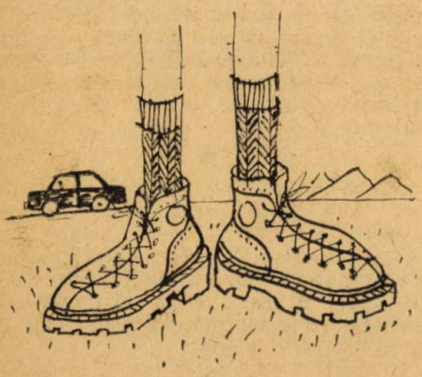

Pantofii strîmți împiedică circulația sîngelui, determină umflarea picioarelor și adesea ne obligă să desfacem șiretu-rile (fără prea mult succes). Cei mai buni sînt pantofii largi și cu talpă subțire.

●

RADIO LA BORD este acceptabil numai dacă cel de la volan este capabil să nu-i acorde niciodată mai multă atenție decît observării continue a circulației.

●

COPIII vor sta totdeauna numai pe locurile din spate! Nu lîngă volan care este locul cel mai periculos!

●

DEBRAIAȚI înainte de a porni motorul, deoarece;
— atît la cald cît mai ales la rece veți ușura solicitarea bateriei;
— cîștigați timp deoarece puteți angaja maneta în viteza I *înainte de a porni motorul*. Deci puteți porni la drum mai curînd.

●

NU UITAȚI că de la 80 la 110 km/oră distanțele la frînare devin duble!

●

DACĂ FOLOSIȚI ulei multigrad (W 20/40) încălzirea motorului pe loc nu mai este necesară. Puteți porni la drum după 10—20 secunde, adică după ce ați ambalat motorul de 2—3 ori pe loc.
Drum bun!

●

CONDUCĂTORII BUNI folosesc frîna numai pentru opririle neprevăzute și inevitabile. Apropiindu-se de un stop care este roșu, ei retrogradează de departe coborînd succesiv chiar pînă la viteza I-a, deci ajungînd uneori foarte încet la intersecție (eventual în ralanti în viteza I).
Avantaje: nu uzează deloc frînele (deși uneori cei „grăbiți" din urmă se pot enerva) iar foarte adesea la trecerea semaforului pe verde, conducătorul bun *se află în mișcare*, deci poate accelera mult mai repede decît „grăbiții" din șirurile alăturate care venind „repede" au trebuit să frîneze și să se oprească. Ce-au cîștigat?

●

ESTE RECOMANDABIL să montați faruri de ceață atît în față, cît și în spate spre a evita telescoparea cu mașinile venind din urmă.

FLORICA ICHIM

IN VIZITĂ LA 9 INTERPREȚI DE TEATRU ȘI CINEMA

CARMEN STĂNESCU

„Aș fi vrut să joc dramă..."

— Sînteți dintre actrițele cu o carieră, să-i spunem, foarte fericită și mă gîndesc la roluri, care au fost multe și frumoase sau generoase, altele pe care le-ați făcut frumoase, și, în plus, sînteți o actriță iubită de public, garanție de succes pentru un teatru. Ce lucrați acum, cum sînteți folosită și cît vă interesează ceea ce faceți?

— De foarte puține ori am jucat ceea ce am dorit să joc, și de foarte multe ori am făcut succese cu roluri pe care nu le-am dorit. La vîrsta cînd am început să joc, cu totul altul aș fi vrut să fie drumul meu în teatru. Am parcurs un drum foarte frumos, dar nu cel visat, dar rămîn cu nostalgia celui dorit.

— Cum ar fi arătat acel drum?

— Sînt o actriță foarte iubită de public, cu succese multe, totuși nemulțumită. Aceasta face parte din caracterul meu, datorită faptului că sînt pretențioasă cu mine. Puține au fost spectacolele după care am spus «astă seară, mi-a plăcut cum am jucat!»

— Totuși insist să aflu cum arată în vis cariera dumneavoastră?

— Aș fi vrut în primul rînd să fac dramă și nu comedie, deci de la început două drumuri. Sau, ca și în visul oricărui actor, să fac și dramă și comedie.

— Cine poartă vina acestei univoce întrebuințări a talentului dumneavoastră?

— N-o poartă nimeni. Regizorii, care m-au iubit ca actriță și mi-au deschis drumul în teatru, au fost regizori de comedie. Le mulțumesc pentru că mi-au deschis totuși un drum frumos. Primul dintre ei este Sică Alexandrescu. Pe urmă m-au preluat alți regizori. Cînd am lucrat cu Berechet, care mi-a fost coleg de conservator și mă cunoștea ca actriță de dramă, el a fost curajos și mi-a dat și roluri de dramă.

— Din tot ce ați jucat, și ați jucat mult...

— N-am jucat mult, am jucat doar de multe ori același spectacol. Rolurile au fost însă puține. Eu am avut fericirea sau nenorocirea să fac succese și atunci am jucat ani de zile aceeași piesă.

— Atunci voi schimba formularea întrebării. Care roluri, din cele puține, vi se par importante pentru evoluția interpretativă, pe care le rețineți ca reușite trecînd peste exigența permanentă despre care vorbeați?

— Am să încep cu Zoe din «Scrisoarea pierdută», Mița Baston din «D-ale Carnavalului», «Doamna nevăzută» de Calderon de la Barca, Felice din «Bădăranii» lui Goldoni cu care am făcut și film, subreta Toinette din «Tartuffe» de Molière și, firește, «Femeia cu bani». După cum vezi, numai roluri de comedie.

— Ce vi se pare esențial pentru un actor în cariera sa în afară de talent, pe care, să zicem, îl are de la natură?

— Bineînțeles, cunoașterea cît mai profundă și multilaterală a vieții și a oamenilor. Aceasta aș pune-o chiar înaintea acelui talent, cu care n-ai ce face dacă vii din casă și te așezi pe scenă, dacă nu cunoști viața, nu ești plin pe dinăuntru, nu te pasionează tot ce te înconjoară și, mai ales, dacă nu iubești oamenii. Numai astfel te poți reprezenta și te poți transpune în alte personalități. Trebuie, în plus să ai o mare putere de discernămînt. În clipa în care confunzi ce e rău și ce e bine pe lume, nu vei putea realiza personaje limpezi, capabile să transmită clar idei. Toți marii actori au o trăire profundă, aceasta dezvăluie marea lor cunoaștere de viață și oameni. După mine, teatrul este în primul rînd această trăire profundă, intensă.

— Ce v-ar mai interesa ca interpretă?

— Aceasta nu o spun, pentru că nu-mi place să am aerul că aș cere niște roluri. Aștept surprize, în fond, ele sînt foarte plăcute. Nu spun că nu mi-e gîndul la foarte multe personaje, dar m-am obișnuit să renunț la multe și să fac altele cu plăcere. Pentru că îmi iubesc cu pasiune meseria.

— Vă pasionează cu precădere teatrul și mai puțin filmul și televiziunea?

— Nu pot să spun aceasta, mă pasionează mult și lucrul la film, dar nu depinde de mine. Nu mă mai mir, însă, că nu sînt distribuită, căci nu sînt unicul caz care a făcut un lucru bun și n-a mai fost distribuit. Și în film, cred, trebuie să se scrie roluri pentru actori.

— În afara preocupărilor de profesiune ce vă mai interesează?

— Foarte, foarte multe lucruri. Viața, în general. Mă dedic cu plăcere și unor lucruri foarte mărunte, cum ar fi cele din gospodărie.

— Ce v-ați dori să arate anul care începe, pe toate planurile, în profesiune și în viață?

— Ce-și poate dori un om decît să-mi reușească în plin tot ceea ce fac și în meserie și viață!!!

FLORIN PIERSIC

„Cele opt ore necesare de somn au fost cinci..."

— La fiecare sfîrșit de an se poate spune: «Florin Piersic, ai avut un an bogat»...

— Da, căci în ziua cînd am terminat institutul am mai învățat încă ceva de la maestra mea, care era Marietta Sadova. Ea mi-a spus: «De fiecare dată cînd sînt solicitați foarte mult, actorii se plîng că sînt obosiți, ocupați, n-au timp să citească o carte, să facă sport; cînd n-au treabă de loc, ei spun: «Mie, care sînt așa de talentat, nu mi se găsește nici un rol». Eu am reținut ambele variante și atunci cînd sînt solicitat nu refuz nimic și fac tot, căci doar de aceea sînt actor. De cînd am terminat institutul, numai în muncă am dus-o, deci n-am dreptul să mă plîng. Am de lucru din plin iar cele opt ore necesare de somn au fost și cinci; cînd le-am dormit s-a datorat numai bunăvoinței regizorilor pentru că trebuia să arăt bine.

— Deci, ce ai reușit să nu refuzi anul acesta?

— În afară de piesele de la Național, și mă refer la «Coana Chirița», «Idiotul», «Heidelbergul de altădată», «Săptămîna patimilor», am jucat și la alte două teatre, la «Tănase» și la teatrul «Ion Creangă» unde continui să joc în piesa Eugeniei Busuioceanu «Eminescu». Între timp, am fost în Italia în turneu cu «Regele

Lear», în care eu zic că am făcut o figurație mai specială pentru că am fost băgat în seamă, și încă bine. Cu aceeași piesă am fost și la festivalul BITEF la Belgrad.

— Dar în film ce nu ai refuzat?

— Vara aceasta era programată, după ani de zile, pentru concediu, cu atît mai mult cu cît în cea anterioară am filmat, în toată perioada de concediu, la cele trei serii cu haiduci și la «Mihai Viteazul». Și a venit vara, iar înainte de a pleca în concediu m-am întîlnit cu Savel Știopul și l-am întrebat, așa cum îi întreb și pe alți regizori (pentru că așa e firea noastră a actorilor cînd ne întîlnim cu prieteni vechi): «Cînd mai lucrăm din nou?». Mi-a ținut minte întrebarea și m-a căutat într-o seară după spectacol, am intrat la «Union», am băut o cafea și Savel mi-a spus: «Ți-aduci aminte de «Aproape de soare»?; zic: «Cum de nu!, mi-am cîștigat doar cu acest film o a doua meserie, cea de oțelar (mă referam la diploma de «oțelar III», pe care am obținut-o pe merit de la conducerea Combinatului siderurgic din Hunedoara, după un examen cu emoții, ca urmare a celor patru luni de muncă în combinat)». La care Savel mi-a spus: «Recunoști, deci, că în ziua în care n-or să te mai vrea cei din teatru ca actor ești un om aranjat, ai post de oțelar la Hunedoara sau chiar la Galați, dacă ai ceva pile. În amintirea acestui film vreau să-mi joci pe Simon Templar». «Eu?!?». «Și ce te uiți așa la mine, nu e vorba de filmul

lui Roger Moore, e vorba de filmul lui Savel Știopul «Aventuri la Marea Neagră», film polițist în care trebuie să-l interpretezi pe ofițerul de contrainformații, George Martin». Aș minți dacă n-aș spune că am uitat pe loc de mașină, de excursie, de munți, de văi, de mare și pentru că tot era vorba de mare am zis «da».

— Și te-ai aruncat bine odihnit, după o stagiune, în vîltoarea «aventurilor la Marea Neagră».

— Am început filmul imediat, după cîteva zile, îmbrăcat în haine civile, fără spadă, fără cai, fără cascadori. Un simplu pistol și acela cu gloanțe oarbe și nu la vedere. În locul calului, un Ford Mustang. Mă uitam cu invidie la miile de oameni în slip care, bronzați, răcoriți de apa mării, mă priveau, cum tamponat de machior mai trăgeam o dublă și mă rugam să plouă căci numai așa puteam face și eu baie.

— Cu acest rol ți-ai schimbat genul cinematografic, mi se pare.

— Aș putea spune că e primul rol în cinematografie în care joc un om din zilele noastre. N-aș putea spune însă că nu m-ar tenta să încalec iarăși în chip de Pintea Viteazul.

— Am impresia că ești nostalgic din lipsă de haiduci de interpretat.

— Pe lîngă sentimentele mele pentru gen, mai am și regretul că, terminînd filmele cu haiduci, latura sportivă, de care trebuie să se ocupe fiecare actor pentru a-și menține oarecum forma fizică, am cam neglijat-o prin forța împrejurărilor. Vrînd-nevrînd, acolo făceam sport. Eu sînt în admirația cascadorilor și am chiar prieteni printre ei, pe Szabo Ceck, care mi-a fost de mare folos deoarece, după cum știi, eu nu mă las dublat. Pentru mine, «Aventurile la Marea Neagră» a fost un film de salon.

— Îți plac, după cîte observ, filmele de aventuri. Ce alt gen cinematografic te interesează?

— Îmi plac și filmele de aventuri căci îmi place să lucrez în scene tari. Dar, de fapt, mie îmi plac filmele romantice ca «Un bărbat și o femeie», «A trăi pentru a trăi», «Love Story», «Umbrelele din Cherbourg». Se pare însă că nici un regizor de film nu vede în mine un romantic. Mi-ar plăcea să joc un om complex, căruia nu-i vin lucrurile de-a gata, care se zbate pentru mica lui fericire personală, un film în care situațiile sufletești ale eroului să fie mai extreme, în care să poți juca ceva, nu situații în care mănînci tot, iubești tot, totul îți vine de-a gata. Aș păcătui dacă aș spune că nu am avut situații de acest fel, dar în film tot nu refuz: îmi place să lucrez.

COCA ANDRONESCU

„Impulsul meu sînt spectatorii"

— Sînteți dintre actrițele care joacă foarte mult în principiu.

— Mai «bine zis», am jucat foarte mult, erau săptămîni cînd aveam și 14 spectacole, dacă e posibil, în 7 zile, puteți controla și condica de spectacol. Degeaba mă laud însă cu ce am făcut. Un actor trebuie să fie o permanență, așa cum este Radu Beligan. Eu am o mare admirație pentru cei ce știu să-și conducă barca. E mai ușor să te situezi în avangarda teatrală românească cînd ai posibilitatea să-ți alegi rolurile, să-ți improspătezi fantezia. Cum nu toți avem aceleași posibilități, ne mulțumim cu ce ni se dă și ne străduim să facem la un nivel onorabil.

— Deci nu-mi reiau întrebarea, ci am să vă întreb totuși de ce numai referirea la trecut din verbul activ și definitoriu al profesiunii dumneavoastră. Deci, ce jucați în afară de televiziune și radio, care v-au rămas credincioase?

— Aș vrea să vă vorbesc nu numai de mine ci de generația de actori de la Teatrul Național în jur de 40 de ani care, în momentul de față, este într-o oarecare derută. Noua generație a crescut lîngă mari titani ai scenei românești. A fost destul de greu să rezișt lîngă actori ca Giugaru, Calboreanu, Eugenia Popovici, mă rog toată pleiada de mari actori. Noi nu prea aveam loc lîngă ei, dar atunci cînd apucam un locșor munceam pe rupte ca să fim măcar la nivelul lor și pe niște «partituri» care nu ne ajutau totdeauna foarte mult. Cînd n-ai partitură nu prea poți să cînți. Actorii aceștia erau mari și talentați, era normal să aibă întîietate. Sigur că un regizor ca Sică Alexandrescu sau Finți ne-au ajutat, și pe mine în special. Dar a fost dificil să ne creăm o anumită platformă și să ne impunem publicului. «Monștrii sacri» au plecat din Național și acum au venit o serie de actori tineri foarte talentați, foarte nerăbdători, care vor, după un rol, două, să ajungă vedete; e normal să fie ajutați, teatrul trebuie împrospătat.

— Dar generația d-voastră, care a împrospătat la rîndul său Naționalul la un moment dat, ce face acum?

— Stă. Eu, de pildă, fac mărături și zacuscă. Citesc, ascult muzică. M-am trezit de vreo trei ani că nu m-am prea ocupat de persoana mea. Mi se pare totuși o indecență cînd toți oamenii din țara aceasta muncesc, noi stăm. Noi facem televiziune și radio pentru că publicul ne cere, dar în teatrul nostru nu jucăm. Dar nu-mi amintesc să fi urmărit cineva evoluția mea artistică în afară de Sică Alexandrescu și Finți, care mi-au dat roluri foarte bune.

— V-am prins într-un moment de insatisfacție profesională.

— E trist ca după 18 ani de muncă să constați că oamenii de specialitate nu sînt în stare să recunoască strădania ta. Cu talentul te naști și nu îl pierzi pe drum.

Dacă ești miner scoți din abataj cît cărbune poți, dar noi depinzînd de regizor trebuie să așteptăm.

— Trec peste ideea de așteptare și încerc să vă lansez pe un teren mai optimist, pentru că sînt convinsă că este o etapă trecătoare; așadar să înaintăm pe terenul visurilor, speranțelor, de ce nu, și al proiectelor.

— Dumneavoastră nu știți că actorii de comedie sînt în general niște oameni triști. Din cauza efortului de a face pe alții să rîdă, greu mai au putere și pentru ei. Eu am un impuls pentru că spectatorii mă iubesc. Dacă nu mă văd pe scenă, mă văd pe stradă și mă opresc, iar pentru mine e o mare fericire cînd îmi spun cîteva vorbe frumoase. De fapt, n-aș avea de ce să fiu atît de supărată căci, în fond, sînt o actriță apreciată.

— Dacă despre ce faceți acum în teatru nu-mi puteți vorbi, spuneți-mi ce faceți în rest, în afară de zacuscă?

— Citesc versuri, nu-mi place să recit, ascult muzică, mă plimb, de cîte ori pot ies din București și pescuiesc, mă ocup de nepoata mea care are 3 ani... Apoi, am o emisiune la radio, care se transmite de două ori pe săptămînă și e foarte ascultată. «De toate pentru toți», deci contactul cu spectatorii nu îl pierd pentru că săptămînal primim zeci de scrisori. Dacă nu joc «Femeia îndărătnică» sau «Pigmalion» și celelalte subrete de comedie pentru care am fost adusă în Național, mă mulțumesc cu «De toate pentru toți». Mi-e ciudă că nu sîntem speculați nici din punct de vedere comercial.

— Chiar acum nu repetați în nimic?

— Nimic, absolut nimic.

— Dar cineaștii v-au uitat și ei?

— Nu se prea scriu scenarii de comedie și atunci... Îmi pare rău că apar în acest interviu cu atît năduf cînd, de fapt, eu sînt totuși o persoană bună, dar tristețile actorilor neîntrebuințați sînt numai amărăciuni.

— Nu vă întreb de proiecte pentru că văd că eșuez. Să vorbim despre pasiunea pentru meserie, precis un element care vă poate aduce incandescență, acum, în conversație.

— Asta se cam confundă cu viața la noi actorii. Ori joci ori nu joci, talentul îl ai în tine. Cînd se face ora 6 am o neliniște, și dacă nu joc în acea zi rămîn disperată. Am bunul obicei de a merge la teatru cu o oră și jumătate înainte; și mai prind o bucăl, trăgînd o linie pe obraz, uit de necazul de fiecare zi, și două ore sînt foarte fericită, trăind viața altcuiva. Cînd n-am spectacol îmi pregătesc niște roluri pe care le iubesc, trec astfel zilele, eu aștept să joc rolurile.

— Nu pot decît să vă doresc ca ele să se materializeze scenic, nu la domiciliu și acea fericire despre care vorbeați să fie permanentă de fiecare seară și cînd ne vom reîntîlni să-mi vorbiți la prezent despre cele 14 spectacole pe săptămînă.

AMZA PELLEA

„Aștept un rol de țăran oltean"

— Ce ți-a adus acest ultim an 1971?

— Am avut în primul rînd marea șansă de a interpreta un rol ca Mihai Viteazul, conștient fiind că, în afară de sarcina dramatică profesională, el reprezintă ceva ca simbol, ca rezonanță, ca dangăt de clopot pentru români în general. Mare șansă în viața unui actor, pentru că actoria e o meserie ce o faci pe anume date din viața din jur și numai rareori joci ceva peste sarcinile dramatice. Apoi am avut din nou marea șansă, rară, să interpretez un rol de intelectual în filmul «Puterea». Mi s-a dat posibilitatea să trec la cealaltă extremă, de la eroul Mihai Viteazul la un intelectual puțin miop, puțin individualist, închis în sine, timid, un erou în felul său dar din altă categorie. Sper să-mi decepționez admiratorii de la Mihai Viteazul; aș vrea să fie altceva, să se supere, să nu mă recunoască. O a treia șansă, încă un rol de extremă, un fel de «nebun

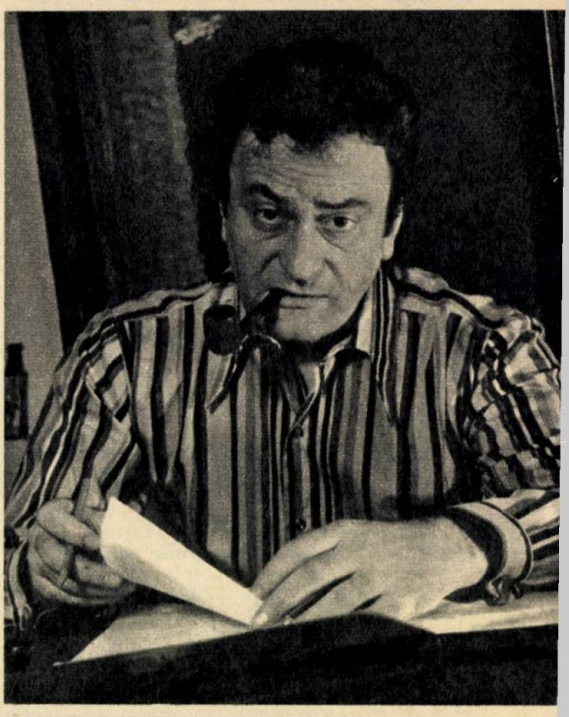

al satului» în «Moartea lui Ipu», un personaj bizar care are totuși niște rădăcini, niște adevăruri, niște permanențe, ce și le descoperă chiar el în momentele cheie, dramatice, ale conflictului.

— Atîtea șanse înseamnă tot atîtea, dacă nu mai multe, obligații pe dinăuntru, un mare efort sufletesc.

— A fost într-adevăr o imensă solicitare pe diferite meridiane sufletești foarte interesante.

— După solicitarea cinematografică ce a mai rămas pentru teatru?

— A trebuit să renunț în teatru la un rol foarte frumos și bine scris de Baranga în piesa «Interesul general» și mi-a părut teribil de rău.

— După cîte văd, filmul este marea iubire.

— Filmul este pentru mine o iubire mai veche, mai adîncă și consecventă. N-am să pot renunța niciodată, pentru nimic în lume, la un rol scris de Titus Popovici, care mi-a prilejuit deja atît de generoase partituri în: «Setea», «Dacii», «Columna», «Mihai Viteazul», «Puterea», «Moartea lui Ipu».

— Știu că scrii versuri. Nu publici?

— Mai scriu, dar pentru mine. Pe cine poate interesa ce spun eu? Poezia e o stare pe care, în cele mai pure momente ale mele, o concretizez și o aștern pe hîrtie. Dar nu se poate spune decît tot în asemenea momente.

— Cu toții am remarcat noile preocupări de televiziune. Este vorba despre o nouă iubire?

— Mă amuză să fac cunoscut telespectatorilor dialectul oltenesc care este foarte viu și foarte adevărat,

e o limbă cu o gramatică pură și mă gîndesc în special la acel perfect simplu.

— Bănuiesc că nu numai dorința de a populariza limbajul oltenesc te-a adus în fața teleobiectivului.

— Consider că olteni au un optimism, un haz, un mod particular de a privi viața. Vreau să aduc această filozofie a vieții, trăită viu, consumată. Ei trăiesc foarte în prezent, se supără, suferă, se liniștesc acum, în prezent. Este o trăsătură românească, dar în dialect oltenesc este foarte demonstrativă. Au o mare generozitate, consumă fenomenul la o ardere puternică și pentru că este puternică se va consuma pe moment; de aceea nu au niciodată refulări, reticențe. Aș vrea să discut cu un savant despre acest perfect simplu care, pentru mine, seamănă cu niște încrustături pe lemn.

— După o gamă atît de variată ce ai avut de interpretat în ultimii ani, ce roluri te mai pasionează?

— Aștept cu mare încredere un rol de țăran oltean. De nu l-o scrie nimeni, l-oi scrie singur. Nu-i o dorință de manifestare de succes ci, cred eu că voi da randamentul maxim.

— Nutrești deci dorința de a face film și din spatele camerei de luat vederi.

— Am să fiu precis regizorde film și sînt fericit că am făcut pînă acum actorie; îmi va folosi. N-am să fac însă niciodată filme cu mai mult de cinci actori pentru că în viață nu există mai mult de trei variante, ea avînd doar trecut, prezent și viitor.

— Din ce mi-ai spus înțeleg că ai vrut inițial să fii regizor de film.

— Am dat examen la regie, n-am vrut să mă fac actor, eram timid, dar am spus o poezie și cum eram înalt și am plîns recitînd versuri despre 1907, m-au trecut la actorie.

— Mi-ai spus că vrei să joci un țăran oltean; te gîndești la un rol de comedie?

— Nu. Aștept și vreau să joc un rol de țăran sau de inginer agronom, și nu-l găsesc nicăieri pentru că nu se scrie. Toți fug spre personaje istorice, spre haiduci, chiar savanți, deseori spre escroci. Nimeni nu vrea să scrie despre cei care muncesc la țară. Cînd totuși o iac se caută elementul comic, se umblă pe marginea evenimentelor.

— Apare ca o obligație să scrii acest rol mult dorit. Deci, succes!

GINA PATRICHI

„Important pentru un actor este să joace rolul potrivit la timpul potrivit."

— Pentru că în anterioarele interviului n-ați prea vorbit despre începuturile dumneavoastră teatrale, vreți să-mi spuneți cîte ceva despre etapele esențiale ale evoluției carierei interpretative?

— Am debutat acum 15 ani la Galați și chiar dacă n-a fost cea mai mare reușită a mea trebuie să vorbesc de primul rol care a fost în «Nota zero la purtare» în regia lui Valeriu Moisescu. Aceasta ar fi prima etapă a carierei mele. Apoi ar trebui să vorbesc despre întîlnirea după cîțiva ani cu Vlad Mugur, cu Valia din «Poveste din Irkuțk», cu care am și luat un premiu: Și după aceea, ar fi a treia etapă. Bucurestiul, după opt ani la Galați, din nou Moisescu, Corina din «Jocul de-a vacanța» de Sebastian. Apoi nu pot uita întîlnirea pe profesiune cu Ciulei și Pintilie la «Clipe de viață» și respectiv «D-ale Carnavalului». De fapt, acestea sînt rolurile pe care le-am jucat. Paradoxal, sînt o actriță cunoscută jucînd doar cîteva roluri. Am mai jucat un rol mare în «Victimele datoriei», dar n-a fost un succes de public, au venit să vadă spectacolul

doar un grup restrîns de amatori de Ionescu. Curios este că în pofida acestor roluri care mă reprezintă, ceea ce a făcut să fiu cunoscută este un spectacol care nu spune nimic despre mine, făcut în silă, fără să mă integrez personajului în «Puricele în ureche».

— De ce ați jucat totuși în «Puricele în ureche»?

— Noi, actorii, de fapt, nu sîntem niște creatori, sîntem niște executanți mai mult sau mai puțin virtuoși, facem ce ni se cere de către regizor. Un actor care nu joacă e ca o poezie necitită, eu am o datorie față de mine și de profesiune: să joc. Puterea de dăruire, virtuozitatea, să-i zicem, talentul face ca să ne diferențiem. Dar pentru a le dovedi, noi trebuie să jucăm. Atîta vreme cît noi nu sîntem chemați să ne rostuim soarta, adică repertoriul, este foarte greu ca noi să facem selecția rolurilor pe care le jucăm.

— Rememorînd etapele, nu mi-ați pomenit totuși nimic despre rolurile din film?

— Aici, cu ce obraz aș putea eu să vă răspund. Cum am enumerat și într-o cerere la A.C.I.N. pentru a obține un carnet de vizionare: rolurile mele în film sînt doar două: Roza din «Pădurea spînzuraților» și

(continuare în pag. 128)

PENTRU PIAȚA INTERNĂ ȘI EXPORT

DANUBIANA

UZINELE DANUBIANA și VICTORIA – FLOREȘTI

VICTORIA

produc sortimente de anvelope conventionale sau radiale si camere de aer, in profile diferite, pentru exploatare pe orice fel de drum si intemperii, pentru echipare de: turisme, autobuze, camioane, tractoare, mașini agricole, mașini industriale, electrocare, motociclete, scutere, biciclete, motorete.

CENTRALA DE ANVELOPE ȘI ARTICOLE TEHNICE DIN CAUCIUC-BUCUREȘTI

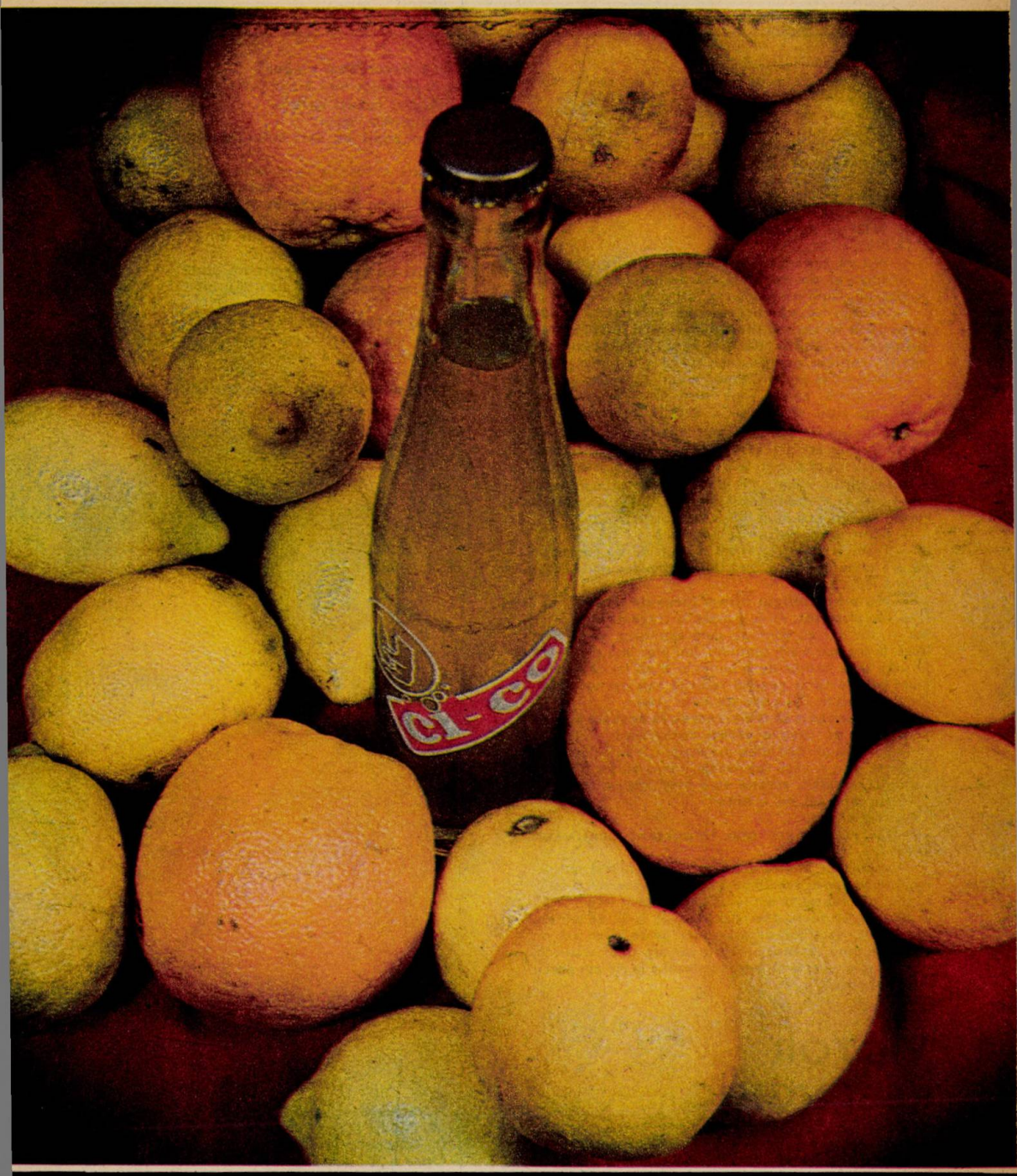

CI-CO este preparat din sucuri concentrate de portocale, lămîi sau mandarine, păstrînd gustul, aroma și culoarea naturală. Are un conținut bogat de substanțe nutritive și vitamine.

RECOM

(Urmare din pagina 125).

Ane-Marie din «Procesul alb» și acum din nou la Mihu în «Enigma Otiliei» — ultimul rol din acest film, cel mai mic și cel mai lipsit de substanță. Dar este o fericire să ai de-a face cu Mihu. Eu am renunțat să mai sper la roluri principale în film, de aici poate și entuziasmul meu pentru orice rol cît de mic ar fi.

Deci nu pot să vă vorbesc despre cinematografia românească și nici să îmi exprim o părere formată despre film, căci n-am.

— Nici ca spectatoare?

— Nici.

— Nu vă tentează nici un gen cinematografic?

— Singurul om care îmi place cum face film este Antonioni. Cum nu pot lucra totuși cu el...

— Atunci ce vă interesează în teatru și îmi permit să vă întreb fiindcă vorbeați despre posibilitatea actorilor de a-și face repertoriul. În cazul utopicei posibilități, în ce v-ați distribui?

— Aș vrea să joc Shakespeare din totdeauna și pentru totdeauna, apoi Cehov, deși nu prea stau bine unul lîngă altul, apoi Albee și Brecht. Am marea calitate că nu îmi fac planuri și calitatea că dacă îmi place un rol îl citesc atît și îi găsesc atîtea forme de interpretare încît este ca și cum le-a jucat. Evident, este minus avizul publicului, dar... Mă gîndeam că încă n-am încetat să cred că aș mai putea într-un an, doi să joc «Pescărușul», dar nu mai mult de un an, doi, asta sigur.

— Cum v-ați defini ca actriță?

— Trebuie să știți că n-am nici un fel de concepție despre mine și despre alții. Mie îmi place orice, dacă e bine făcut.

— Nu v-ați îndigui într-o formulă dramatică?

— Îmi place tot, de la grotesc la tragedie; îmi place tot —, tot dar cu condiția, cum spuneam, să fie bine făcut, la cea mai mare tensiune. Îmi plac însă și rolurile pe care să le îmbrac de la mine, ar fi un fel de experiment pentru că în general rolurile dau ele tot materialul. Dar cum îmi place tot ce e greu...

— Am senzația că trăiți mereu la această «mare tensiune» pe care o cereți rolurilor?

— Eu consum din mine tot timpul. Văd colegi care ar putea juca și zece spectacole într-o zi. Eu mă consum însă fantastic, aceasta nu e bine într-un fel.

— În care fel nu e bine?

— În felul meu.

— Ce vi se pare mai important pentru un actor?

— Important pentru actor ca pe lîngă temă, personajul să fie mare, deci important, ca fiecare rol să fie la timpul lui. Faptul că am jucat «Nota zero la purtare» la 20 ani e un lucru potrivit; «Nora» la 22 de ani era nepotrivit, dacă joc «Pescărușul» peste cinci ani nu mai este bine. Esențial pentru cariera unui actor, în afară de talent, este să joace totdeauna la timpul potrivit rolul potrivit.

VICTOR REBENGIUC

„În teatru mă interesează... teatrul"

— Ce film mai faci?

— ORVO-36, 20 de dini. Trebuie să-ți mărturisesc că e foarte bun, dar ori aparatul ori eu sîntem de vină căci din 36 nu ies decît 10 poze bune.

— Le developezi singur?

— N-am ajuns încă în stadiul acesta de dezvoltare!

— Aspiri totuși spre...

— Ad astram, sigur,

— Am auzit că ești colecționar. Ce colecționezi?

— Texte «reușite» de muzică ușoară.

— Îmi oferi și mie un eșantion?

— «Ai plecat rîzînd, dar eu ce fac și care va fi drumul meu?»

— Te rog mult, mai spune-mi cel puțin unul.

— Unul pe zi este suficient.

— Nici nu știi ce rezistentă sînt!

— «Cine trece printre dalii? Tu iubita mea cu dalia inimii!».

— Mai colecționezi ceva?

— Nu mai colecționez nimic.

— Repeți ceva acum?

— Repet, de ce să nu repet.

— Pot să îndrăznesc să te întreb și ce?

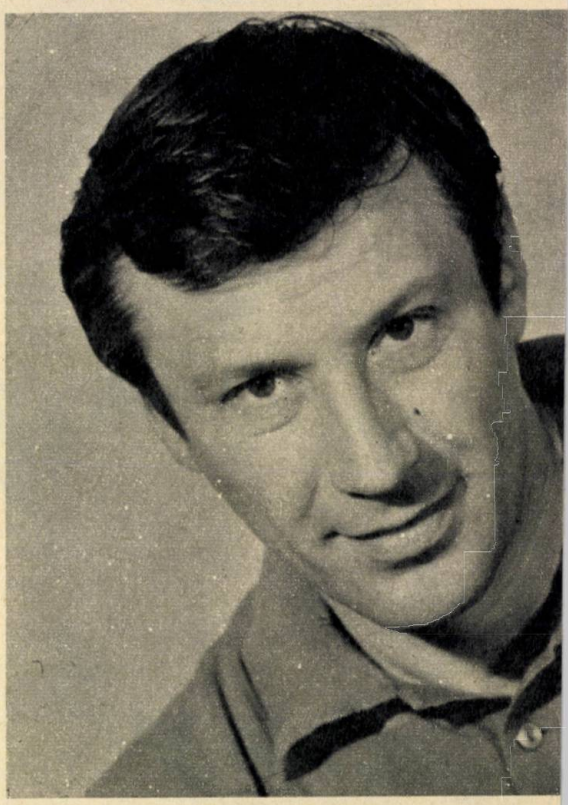

— Îndrăznește.

— Deci...

— În «Ziariștii» lui Mirodan, rolul Pamfil.

— Doar atît?

— Deocamdată atît. Dar mie mi se pare suficient la vîrsta mea.

— Să vorbim despre dramaturgia românească, dacă vrei.

— Nu. Mai bine să scriem.

— Să vorbim despre filmul românesc.

— Care?

— Cel viitor.

— Nu cu mine trebuie să vorbești, nu mă pricep, nu decid nimic. Și nici nu vreau să discut. Pot doar să spun că nu cunosc încă un rol pe care să-l regret în filmul românesc; nu s-a scris nici unul care să mă fi interesat.

— În film. Dar în teatru ce te interesează?

— Teatrul.

MARIANA MIHUȚ

„Asta e tot ce fac, teatru și iar teatru".

— La ce lucrezi?

— *«Cadrilul», o adaptare după «Ce înseamnă să fii onest» de Oscar Wilde, la Teatrul «C.I. Nottara» în regia lui Alexandru Bocăneț.*

— Dat fiind numele regizorului, gîndul mă duce imediat la dans și cîntec. Am dreptate?

— *Într-adevăr. Dar pentru mine este un gen de spectacol pe care nu l-am încercat pînă acum, și de aceea foarte interesant și foarte dificil în același timp.*

— Și cum te simți în el?

— *Deocamdată muncesc, repet. Sigur, într-o zi vin acasă nenorocită de la teatru, în altă zi fericită zic «gata, l-am apucat pe dumnezeu de picior, am găsit rolul».*

— Te interesează într-adevăr genul?

— *Mi-am dorit întotdeauna să cînt, din păcate am numai bunăvoință. Voce mai deloc.*

— Rebengiuc îți cunoștea această permanentă dorință?

— *A supraviețuit chiar unor încercări.*

— De ce te interesează atît de tare acest gen muzical?

— *Tocmai pentru că n-am mai făcut așa ceva, trecea vremea și nu încercasem. Ar trebui să vorbesc despre actorul total, dar este prea pretențios. Pot să spun doar că mă interesează să joc cît mai mult și cît mai variat. Mă rezerv să revin asupra acestui spectacol în funcție de rezultatul premierei!!!*

— Altceva?

— *«Mincinosul» de Goldoni, la Teatrul «Lucia Sturdza Bulandra» în regia Sandei Manu, — rolul Rozaurei.*

— Lucrezi pentru prima oară cu Sanda Manu?

— *Da.*

— E o montare clasică?

— *Da. După aceea sper din tot sufletul să reluăm repetițiile cu «Revizorul» lui Gogol...*

— Trebuie să-ți mărturisesc că interviul va apărea după ce premierele s-au consumat și îmi va face plăcere să reluăm discuția pornind de la rezultate. Cum însă de cîte ori ne-am văzut, am vorbit numai despre teatru, te-aș ruga să-mi vorbești și despre preocupările extrateatrale pe care le ai.

— *Ca să fiu sinceră asta e tot ce fac, teatru și iar teatru. În rest, ca toți oamenii. Știu că este demodat, dar n-am ce face.*

— Hai să vorbim despre ce ai lucrat în acest an 1971. Ce ți se pare că ai făcut mai bun, ce rol te-a mulțumit, cine sau ce te-a nemulțumit?

— *Cu teatrul și televiziunea m-am avut totdeauna bine și nici pentru acest an nu încerc nici un fel de păreri de rău. Toate rolurile m-au mulțumit. Singurul domeniu care-mi dă complexe de inferioritate este cinematograful. Mă opresc la stadiul de probe... pe care nu le iau. Aceasta este singura nemulțumire.*

— Nu pot să-ți doresc decît să treci de acest stadiu.

MIRCEA ALBULESCU

„Mă aflu într-un moment caracteristic pentru actorul nostru de film: nu am nici un proiect"...

— Ne reîntîlnim după ce ați terminat un film în care sperați să faceți un mare rol. Ați reușit?

— *Eu nu pot spune dacă am reușit sau nu; nici măcar nu am văzut filmul. Oricum, am făcut tot ce am crezut bun de făcut.*

— Anterioarele colaborări cu cinematografia vă provocaseră anumite nemulțumiri. De această dată?

— *Sînt obligat să repet ce am spus de nenumărate ori, dar aceasta e esența muncii mele la acest film. Nu am pe cine da vina, condițiile au fost excelente. Doresc tuturor actorilor români să joace într-un film realizat de Marcus și Stan. Cît privește pe băieți, ce să mai vorbim?! Besoiu, Amza, Cotescu, Vrabie, o să-i vedeți.*

— Să vorbim despre dumneavoastră în chiar acest moment profesional.

— *Din păcate, mă aflu într-un moment caracteristic pentru actorul nostru de film: nu am nici un proiect, nimic. Eventualele excepții de la regulă nu fac decît să întărească spusele mele, dar eu nu le cunosc.*

— Fiind într-un moment de pauză cinematografică, care vă sînt preocupările la această oră?

(Urmare în pagina 131)

Delicios, hrănitor, ușor de preparat
PEȘTELE OCEANIC CONGELAT.

Vă sugerăm cîteva moduri în care să-l preparați: rasol cu zarzavat, rasol cu sos de roșii, rasol cu maioneză, plachie, marinată, prăjit, pane, saramură, chifteluțe cu piper, perișoare cu sos de lămîie... și încă o mie de feluri, la discreția fanteziei dumneavoastră de gospodine.

(Urmare din pagina 129).

— O serie de activități administrative în cadrul secției actori din A.C.I.N., pregătesc textul pentru un spectacol într-un act pe care-l voi monta la teatrul de comedie.

— Deci Mircea Albulescu, regizor...

— Am amenințat de mult dar încă n-am putut să mă țin de cuvînt. Poate acum, poate...

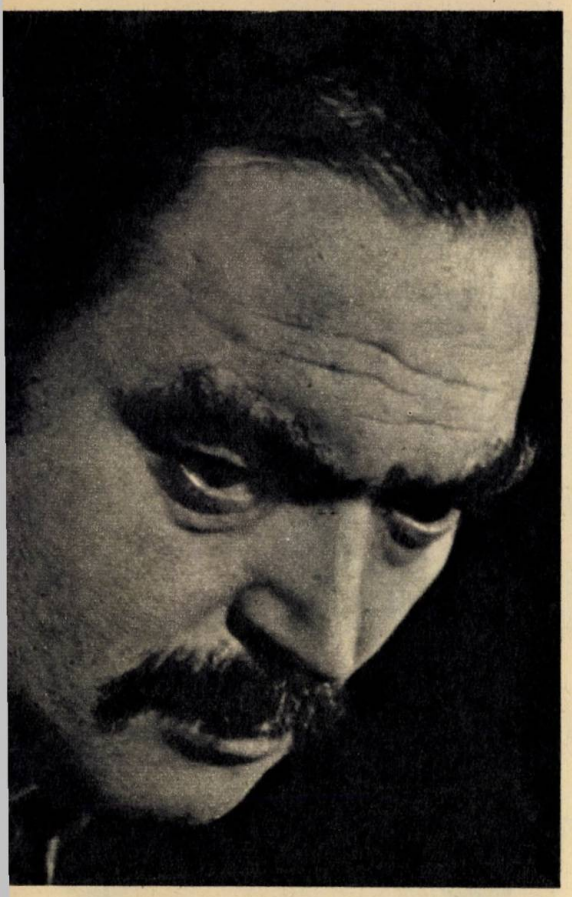

— Gînduri de regizor nu vreți să-mi împărtășiți?

— Evident, nu!

— Atunci, gînduri de actor de teatru. Să nu mai fie «evident, nu» pentru că ar însemna să încheiem discuția profesională.

— La teatru distribuțiile n-au fost încă definitivate, dar probabil că voi juca în viitoarea premieră a Teatrului de comedie «Mutter Courage» de B. Brecht. Sper să reiau legăturile atît de fructuoase pentru mine cu televiziunea.

— Pretextul reluării legăturilor s-a precizat?

— Deocamdată nu. Dar dacă nu voi fi ocupat la film (de altfel, acesta este motivul pentru care n-am apărut în ultimii 2 ani la televiziune) voi fi distribuit în film sau spectacole televizate și. în secret dar foarte în secret, pregătesc un show care va fi, dacă se va face, fără muzică și dans.

— Atunci cu ce și de ce «show»?

— Rezist cu eroism dublei dumneavoastră curiozități de femeie și reporter. Sincer vorbind și eu sînt curios cum va fi. Triplă curiozitate și totuși rezist.

— Alte proiecte la fel de secrete?

— Poate că anul viitor voi găsi o editură interesată să publice niște pagini mai vechi și mai noi, despre noi și despre alții. Dar, deocamdată, e mai puțin decît în proiect.

— Scriitorul Mircea Albulescu este la fel de tenace în păstrarea secretului asupra creației sale?

— Vă rog consemnați protestul meu vehement la apelativul «scriitorul».

— Îi spunem cum vreți, dar, mărturisiți-vă totuși.

— Sînt niște pagini de observație a amănuntelor care ne înconjoară, scrise, sper ,cu oarecare umor, într-o lumină poate, uneori amară. Nu se referă direct la persoane reale, ci am căutat în nenumărate portrete să schițez cunoștințele comune care ne stau ca un cui în pantof. De altfel, probabil, culegerea aceasta se va numi «Cunoștințe comune». Faptele și oamenii nu sînt numai din teatru și cinema și răul acesta moale e poate cu atît mai periculos, deoarece mai totdeauna nu i ne opunem, nu-l repudiem, ci îl acceptăm ca pe ceva mai mult sau mai puțin obișnuit. Unii cred că fără el chiar nu se poate. Acum încerc doar să-l semnalez cu umorul de care sînt capabil .

— Alte preocupări?

— Cînd ai un copil de 2 ani și 8 luni astăzi (interviul a fost luat pe data de 1 octombrie — a.c.) greu de presupus că poți scăpa de egoismul lui.

— Deci la capitolul preocupări îl vom trece cu majuscule pe MATEI.

MARGARETA POGONAT

„Rolul înseamnă personajul și ce este înlăuntrul acestuia".

— Sînteți dintre actrițele la care totdeauna regizorii se gîndesc cînd caută o interpretă, dar, în pofida acestui fapt, filmele pe care le-ați turnat sînt puține. Cum vă explicați?

— Am fost etichetată eminamente dramatică și poate cu o psihologie ciudată și atunci regizorii cred că rolurile pe care trebuie să le joc eu sînt mai speciale și mai greu de găsit în scenariile noastre. Aceasta, în ciuda faptului că m-au văzut jucînd în teatru în tot felul de roluri, inclusiv vodevil cu cuplete. Dar pot să adaug că de acum încolo voi fi și mai puțin distribuită, probabil pentru că trec niște ani și se așază pe fața unei femei.

— Și scenariștii noștri se ocupă mai puțin de problemele femeii mature?

— În afară de cel pe care îl lucrez acum în «Drum în penumbră» nu au prea existat, căci în filmele noastre femeia rămîne o anexă care descoperă bărbatului partea sensibilă.

— Deci vă aflați în pline filmări cu un rol care vi se potrivește?

— Părerea mea este că rolul nu numai că mi se potrivește, dar are o asemănare izbitoare cu viața mea, ceea ce îl face din ce în ce mai greu de realizat.

— Deci, v-a interesat personajul și evoluția lui nu numai ca actriță. Finalul răspunde unei atitudini pe care ați fi abordat-o în viață, traiectoria psihologiei și acțiunilor vi se pare justificată pe plan uman, veridică?

(Continuare în pag. 133)

PERLAN 15

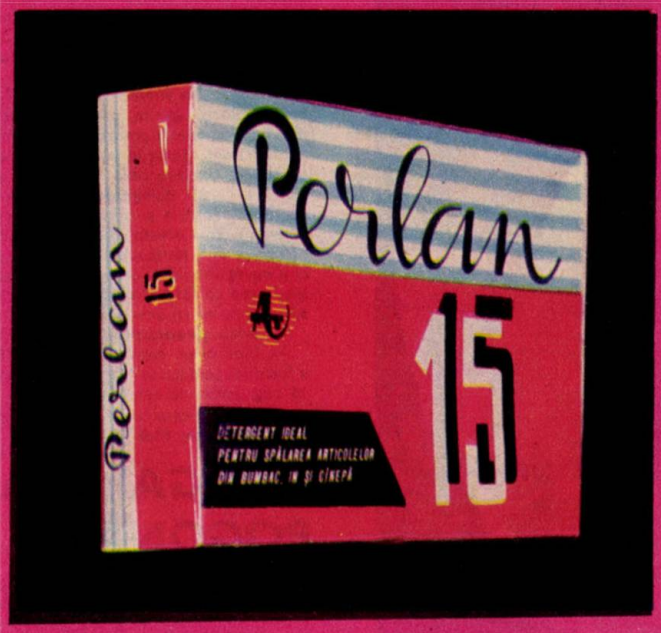

detergent ideal pentru spălarea articolelor din bumbac, in și cînepă.

GRUPUL INDUSTRIAL DE SĂPUN
ȘI DETERGENȚI

MARCA 13 DECEMBRIE - SIBIU

Garanția calității
Valize, genți, sacoșe, pantofi și produse de marochinărie, doar de la 13 DECEMBRIE — Sibiu, fabrică de piele, încălțăminte, marochinărie.

— Povestea acestei femei este universal valabilă și felul în care acționează fiecare femeie de vîrsta ei (40 de ani). Și eu aș fi acționat la fel. Asta nu înseamnă că o face banală, căci fiecare om are varianta lui, iar în ceea ce mă privește, pentru că ați vorbit de acțiunea finală, nu numai că aș fi abordat-o dar am și reușit să acționez în același fel: am crescut singură un copil, luîndu-mi singură această răspundere. Am reușit să fac din el un om întreg și asta face și personajul meu: consideră că a crește dar copii este o mare misiune în viață și merită să trăiești pentru aceasta.

— Să revenim la chestiuni mai generale privitoare la profesiune, la împlinirile și neîmplinirile ei de-a lungul carierei dumneavoastră. Aceasta pentru că un interviu de an nou înseamnă într-un fel și moment de bilanț.

— Nu știu ce-am să fac în rolul acesta, pun totul din mine, dar o împlinire n-am avut încă în profesiune.

— Totuși ați jucat și roluri mari și serioase; în film, mă gîndesc la «Meandre», și în teatru mă gîndesc, de pildă la «Cameristele»...

— Dar cum eu sînt primul meu judecător în ceea ce fac, și, cred eu, cel mai exigent, de fiecare dată cînd realizez ceva găsesc că mai era destul loc de mai bine. Cu anii de meserie în plus, pretențiile cresc și tot mi se pare că mi-a scăpat mereu cîte ceva. N-am reușit să fiu mulțumită deplin de nimic din ceea ce am făcut. Poate e bine, poate e rău. Nu știu! E bine deoarece fiecare rol mă solicită să fac un lucru și mai bun; este rău deoarece simt cîteodată cum îmi știrbește din încredere.

— Cum ar trebui să arate rolul în care sperați să dați atît de mult încît să se apropie de o împlinire?

— Nu știu. Cred că nu o anume construcție de rol m-ar satisface. Sigur că este foarte important ca partitura să fie bine construită, dar mai important este viața pe care i-o dau eu în subtext. Aceasta depinde de imaginația și potența mea artistică și, sigur, de viziunea regizorală.

— Deci, nu există nici un rol visat?

— Nici n-avem dreptul noi, actorii, să visăm la un anume rol, căci nu vine niciodată cînd îl visăm.

— Atunci ce v-ar place să jucați?

— Mi-ar place să joc un rol în care să dau toată măsura posibilităților mele, deocamdată visez la cel pe care-l fac, să dau tot ce pot, dar poți să știi... Aș vrea ca despre personajul meu să nu se spună «i s-a întîmplat asta și asta», ci «era un astfel de caracter, o astfel de calitate umană și uite ce i s-a putut întîmpla și cum a reacționat». Deci nu anecdota, istoria, ci omul. Spectatorii să se întrebe: de ce cînd ești un asemenea om, soarta te poate lovi și cum poți înfrunta soarta? Astfel îmi construiesc rolul în film: vorbele înseamnă istoria, evenimentele, rolul înseamnă personajul și ce este pe dinăuntrul acestuia. Nu cred că am descoperit America, majoritatea actorilor fac aceasta, dar astfel simt eu că trebuie să fac. De aceea am și spus-o.

— Un proiect nou?

— Nu trăiesc pentru proiecte de viitor, acum nu am altul decît Monica Holban din «Drum în penumbră».

FOTOGRAFIILE CITITORILOR NOȘTRI

Podul de fier din Lugoj Foto: LIVIU POP, Lugoj

ORICÎND LA DOMICILIUL DUMNEAVOASTRĂ

Cartea preferată:

Secția CARTEA PRIN POȘTĂ a cooperației de consum vă trimite la domiciliu cartea solicitată.

Plata se face la primirea coletului.

Rețineți adresa: Secția Cartea prin poștă a cooperației de consum, București, str. Sergent Nuțu Ion nr. 8–12, sect. 6.

La cerere primiți gratuit lista cărților care se livrează.

PREMIILE NOBEL PENTRU FEMEI

Marie Curie

Bertha Suttner

Sigrid Undset

Cel mai prestigios premiu internațional — care este în același timp și cel mai controversat — a împlinit șaptezeci de ani de existență. Este vorba de Premiul Nobel, înființat în anul 1901, ca urmare a dispoziției testamentare lăsată de inginerul suedez Alfred Nobel. Controversarea, ivită chiar din primii ani de distribuire, constă în felul alegerii laureaților, care, de multe ori, este influențată de anumite tendințe politice. Așa se face că dintre cele 403 premii acordate între anii 1901–1970, 271 au revenit europenilor, 116 celor nord-americani, 8 asiaticilor, 5 sud-americanilor, 2 australienilor și 2 africanilor. Observatorii mai scot în evidență încă o eludare a realității făcută, de-a lungul anilor, de Institutul Nobel: neglijarea valorii lucrărilor femeilor savante. Lista generală a premiaților cuprinde, din această cauză, numai 14 nume de femei, deci un procent de 3,5 la sută, într-o perioadă cînd știința și cultura mondială a fost dominată, într-o proporție de cel puțin 30 la sută, de către femei.

14 LAUREATE

Cea dintîi femeie care a primit premiul Nobel, a fost savanta franceză Marie Curie. I s-a acordat înalta distincție în anul 1903, pentru lucrările sale de fizică. A urmat apoi pacifista austriacă Bertha Suttner — premiul Nobel pentru pace în anul 1905. Aceasta a fost una dintre cele mai înfocate propovăduitoare a înțelegerii dintre popoare, pentru înlăturarea războaielor. A scris mai multe cărți, între care «Jos armele», tipărită și răspîndită în toate continentele. În 1891 a întemeiat în Austria «Asociația pentru pace». A treia premiată: scriitoarea suedeză Selma Lagerlöf. Supranumită Prințesa păcii, această reprezentantă demnă a femeii nordice a militat prin scrisul său atît pentru pace și înțelegere mondială, cît și pentru drepturile femeii. Scrierea sa de debut, romanul «Gösta Berling» a fost tradus și în limba română. Așadar pînă în anul 1909, din 45 de premii Nobel, 3 au fost acordate femeilor; unul pentru fizică, unul pentru pace și unul pentru literatură.

În 1911 Marie Curie este laureată a doua oară, pentru valoroasele sale lucrări de chimie.

Trec apoi șaptesprezece ani în care timp la Stockholm nu se mai pomenește numele nici unei femei. În 1926, o italiancă, Grazia Deledda, ia al doilea premiu Nobel pentru literatură oferit unei femei. Scrierile sale, reflectînd realitățile sociale italiene, erau foarte apreciate la vremea aceea. În 1928 o altă scriitoare de renume mondial, Sigrid Undset, norvegiană, devine a cincia femeie din lume deținătoare a premiului Nobel. Cartea care o făcuse celebră: «Kristin Lavransdatter». În timpul celui de al doilea război mondial Sigrid Undset a militat, prin scris, împotriva nazismului. Femeia de pe continentul american este prezentă pe lista premiilor Nobel, pentru prima dată în anul 1931, cînd Jane Addams este recompensată pentru activitatea depusă pe tărîmul păcii timp de patru decenii. Din anul 1915 ea a fost și președinta Asociației internaționale feminine pentru pace și libertate.

Intervine din nou o pauză de patru ani și în 1935 se acordă premiul Nobel pentru chimie savantei franceze Irene Joliot-Curie, ale cărei lucrări, făcute împreună cu soțul său (participant la premiu), au deschis căi noi în chimia modernă.

Irene Joliot-Curie

DECANA LAUREATELOR

Toate cele șapte laureate enumerate mai sus nu mai sînt în viață; ultima, Irene Joliot-Curie, a murit în anul 1956. Decana, în viață, a celor 14 celebrități medaliate cu aur la Stockholm, este scriitoarea americană Pearl Buck (premiul pentru literatură, 1938). Scrierile sale — peste optzeci de volume — sînt cunoscute în toată lumea. Cele mai valoroase (între care și trilogia «Casa de lut») au fost traduse și în românește. În fotografia, pe care v-o prezentăm (primită de noi, recent, cu autograf) Pearl Buck ni se înfățișează contemplînd o veche statuetă chinezească; amintiri din îndelungata ei ședere în China.

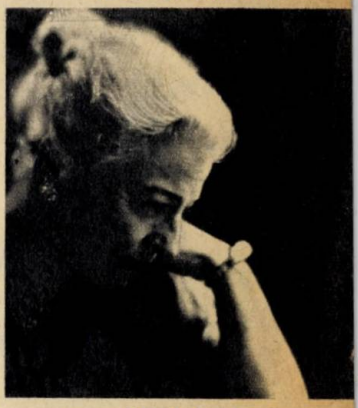

Pearl Buck

Maria Goeppert-Mayer

După cel de al doilea război mondial, cînd accesul femeilor în marile discipline științifice a devenit și mai accentuat, proporția de premii Nobel a rămas la fel de insignifiantă. Între 1945 și 1970 au mai fost laureate cu Nobel numai șase femei. Acestea au fost: Gabriela Mistral (Chile), 1945, pentru literatură; Emilly Greene Balch (S.U.A), 1946, pentru pace; Gerty T. Cory (S.U.A.), 1947, pentru medicină; Maria Goeppert-Mayer (S.U.A.), 1963, pentru fizică (fotografia am primit-o de la savantă); Dorothy Crowfoot-Hodkin (Marea Britanie), 1964, chimie și Nelly Sachs, (de origine germană), 1966, pentru literatură.

Ion MANTA

ÎNTREPRINDEREA PENTRU

PREFABRICATE DE BETON

GALAȚI

realizează următoarele produse de bază

Panouri din beton pentru fațade; fîșii cu goluri rotunde pentru planșee din beton armat; chesoane pentru acoperiș din beton armat; pane pentru acoperiș din beton armat destinate construcțiilor industriale și agricole; stîlpi din beton armat pentru liniile electrice aeriene; tuburi din beton simplu pentru canalizări; elemente din beton armat pentru jgheaburi de canalizare; spalieri pentru vie, din beton armat.

Întreprinderile industriale, unitățile de construcție și unitățile agricole de stat și cooperatiste își pot procura produsele I.P.B. Galați, fie pe bază de repartiție, fie prin comenzi ferme înaintate direct I.P.B.-Galați.

ȘTIINȚA MODERNĂ REPUNE ÎN DREPTURI

PLANTELE MEDICINALE

Se știe încă din vechime, că numeroase plante și ierburi au efecte curative în tratarea unor boli. Uitate odată cu explozia medicamentelor sintetice, plantele medicinale încep să-și cîștige locul binemeritat în tratamentul unor boli. Medicina modernă face din ce în ce mai des apel la acest gen de tratamente ce se dovedesc a fi deosebit de eficace. Iată de ce, pentru cititorii noștri, enunțăm cîteva tratamente pe bază de plante medicinale.

PENTRU SISTEMUL NERVOS

Dacă suferiți de insomnie sau dacă aveți nevoie de un sedativ ori, dimpotrivă, v-ar fi necesară o stimulare nervoasă, iată cîteva din plantele ce vă stau la dispoziție.

OVĂZ (AVENA)

Are calități stimulatoare, nutritive și energetice. Grăunțele de ovăz se recomandă copiilor, bătrînilor, convalescenților. Făina de ovăz este ușor digerabilă. Fulgii de ovăz sînt utilizați în hrana copiilor pentru calitățile lor mai sus amintite.

MUȘEȚEL (CAMOMILLA)

Infuzia se prepară punînd 2—4 grame de flori într-o ceașcă cu apă fierbinte. Un amestec făcut în 100 grame de apă fierbinte cu puține flori de mușețel, tot atîtea flori de tei și cîteva flori de mentă este indicat pentru tratarea insomniei.

ROZMARIN (ROSMARINO)

Are proprietăți excitante și antispasmodice. Infuzia (30—40 grame frunze în 500 grame apă, lăsate să se limpezească 20 minute) se recomandă pentru digestie. Un amestec din 20—30 frunze macerate o zi în vin alb este un tonic excelent; se iau cîteva linguri înainte de masa principală.

PORTOCAL (ARANCIO)

Infuzia de frunze de portocal calmează nervii. Ea se obține turnînd 150 grame de apă fierbinte peste 2 grame de frunze într-o ceașcă de porțelan sau un recipient de metal smălțuit. Se lasă pînă cînd se răcește și se bea seara înainte de culcare.

PENTRU CĂILE RESPIRATORII

Neplăcerile produse copiilor ca și oamenilor maturi de vremea rece pot fi ușor înlăturate cu cîteva ierburi. Sînt bune împotriva durerilor în gît sau a tusei în anotimpurile reci.

BRAD (ABETE)

Mugurii bradului sînt utilizați pentru tratarea diverselor afecțiuni pulmonare. Un sirop care combate bronșitele și tusea spasmodică, folosit în proporție de 100—200 grame pe zi se prepară cu o simplă infuzie din muguri de brad (70—80 grame în 500 grame de apă).

IEDERĂ TERESTRĂ

Iedera terestră se recoltează în timpul înfloririi pentru a obține o infuzie expectorantă (20 grame într-un litru de apă). De asemenea, este eficace și sucul stors din planta proaspătă. (a nu se confunda cu iedera cățărătoare care este veninoasă).

EUCALIPT (EUCALIPTO)

Frunzele de eucalipt, conținînd ulei, tanin, substanțe rășinoase, sînt folosite dintotdeauna împotriva tusei și guturaiului. Printre altele, frunzelor acestei plante, bogate în ghinde pline de esență, le sînt recunoscute proprietățile febrifuge și antiseptice.

NALBĂ (MALVA)

Are calități emoliente și combate cu eficacitate inflamațiile căilor respiratorii, ca și a celor urinare. Infuzia (15-20 grame de flori și frunze în 100 grame de apă fierbinte) este recomandată pentru calmarea tusei și, în același timp, e folositoare în inflamațiile stomacului, intestinelor, rinichilor și dinților.

PENTRU APARATUL CIRCULATOR

Vă preocupă presiunea arterială înaltă, aveți nevoie de un ușor tonic cardiac, circulația sîngelui nu este perfectă? Iată cîteva remedii fitoterapeutice care vă pot ajuta. Poate, plantele singure, nu vă vor readuce sănătatea dar cu siguranță vor contribui la ameliorarea stării dv.

LEVĂNȚICĂ (LAVANDA)

Infuzia din flori (50 grame într-un litru de apă) este utilă contra atoniei ventriculului și a hipertensiunii. Dozele sînt apreciate la patru cești pe zi. Băile de levănțică se folosesc pentru îngrijirea copiilor plăpînzi după următorul procedeu: se varsă o ceașcă de decoct în apa nu prea caldă a băii.

URZICA (ORTICA)

Un decoct împotriva presiunii arteriale înalte și a ateroscleroze se obține fierbînd în două pahare de apă un amestec de flori (10 grame) și rădăcini (20 grame) de urzică, flori de vîsc (60 de grame) și de păducel (80 de grame). Se ține pe foc și se fierb bine pînă ajunge la jumătate.

PĂTRUNJEL (PNEZZEMOLO)

Pentru îmbunătățirea circulației sîngelui se recomandă decoctul din rădăcini de pătrunjel (60 grame într-un litru de apă), folosit, de asemenea, pentru grăbirea (stimularea menstruației). Este de notat că și sucul de pătrunjel servește și la alinarea durerii provocate de înțepăturile albinelor, viespilor și bondarilor.

PENTRU APARATUL DIGESTIV

Cine suferă de ficat, cine are un intestin lent, greoi, cine dorește să se servească de un aperitiv stimulator de secreții sau de un digestiv, fără riscuri, poate fi ajutat, după caz, de una din rețetele indicate alăturat. Și în acest domeniu utilitatea plantelor este verificată. Fito-terapiștii subliniază că sînt deosebit de rare împrejurările în care plantele (dacă sînt alese cu grijă) provoacă efecte nocive.

ANGHINARE (CARCIOFO)

Fruct bogat în tanin și fier, este indicat pentru anemici. De asemenea, este folosit în bolile ficatului. Excelent este decoctul din frunze de anghinare (le fierbeți într-un litru de apă timp de o oră, ajungînd treptat pînă la evaporare). Luat înainte de mese este eficace în tratamentul hepatitei și colecistitei.

CORIANDRU (CORIANDOLO)

Infuzia din semințe e digestivă și stimulativă (o linguriță de făină din semințe de coriandru într-o ceașcă de apă fierbinte). Și infuzia din flori are aceleași proprietăți (20—30 grame într-un litru de apă). Foarte bună este și tinctura (5 grame în 100 grame alcool) în doze de 15—20 picături luate după mesele principale.

LĂMÎI (LIMONE)

Sucul unei jumătăți de lămîie într-o ceașcă de cafea vindecă răul de stomac și se folosește în tratamentul gutei, ateroscleroze și durerilor reumatice. Pentru aceasta, începeți cu sucul de la două lămîi în prima zi, ajungînd la șase la sfîrșitul săptămînii. Reveniți descrescînd progresiv, la două. După 12 zile faceți o pauză de zece zile.

MĂCEȘ (ROSA CANINA)

Infuzia din petale de măceș e folosită de obicei pentru calculii renali și ai vezicii. E un bun purgativ (15 grame într-un litru de apă cu puțină siminichie). Foarte bună este și marmelada (15 grame de petale pulverizate în 25 grame de apă de trandafir cu 100 gr. de zahăr și 7 gr de glicerină).

PLANTE MEDICINALE

OVĂZUL

BRADUL

LEVENȚICA

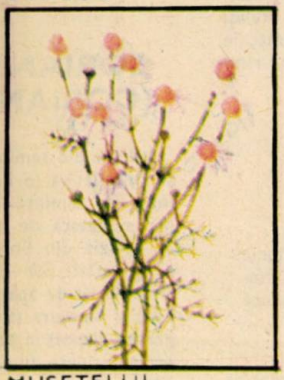
MUȘEȚELUL

IEDERA TERESTRĂ

URZICA

ROZMARINUL

EUCALIPTUL

PĂTRUNJELUL

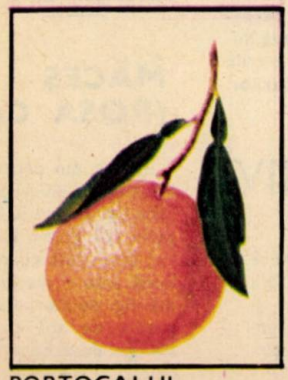
PORTOCALUL

NALBA

VÎSCUL

PENTRU REUMATISME

Artrite, reumatisme, gută, — vechi dușmani ai oamenilor, mai frecvenți chiar decît se crede. Dar tot atît de vechi — și eficace — sînt și unele remedii la care s-a recurs dintotdeauna pe bază de plante cu proprietăți calmante și revulsive bine cunoscute. Iată referitor la aceasta cîteva rețete ușor de preparat și cu efecte sigure.

USTUROI (AGLIO)

Tinctura de usturoi (striviți 20 grame usturoi și-l lăsați pentru 20 zile în 100 grame alcool) se folosește împotriva artritelor și reumatismelor. Doze indicate: 20 picături de trei ori pe zi, crescînd rația cu o picătură pe zi, pînă ajungeți la 90, apoi reveniți treptat la 60 picături pe zi.

DAFIN (ALLORO)

Pentru îngrijirea reumatismului este foarte bun uleiul ce se obține lăsînt să macereze fructele dafinului în ulei de măsline, cu care apoi se frecționează partea dureroasă. Infuzia (15 grame frunze de dafin într-un litru de apă) lăsată să se limpezească cinci minute și băută caldă, este sodoriferă.

POMIȘOR GHIMPOS (AGRIFOGLIO)

Cu un decoct de frunze de pomișor (30—40 grame într-un litru de apă) se tratează eficace artrita și reumatismul. Este folosit, de asemenea, ca febrifug și antiisteric. Cu scoarță de pomișor se prepară de specialiști și un săpun medicinal.

IENUPĂR (GINEPRO)

Infuzia (15—20 grame de fructe într-un litru de apă) e diuretică. Vinul (60 grame de fructe zdrobite, 10 grame coajă de lămîie tocată, lăsate zece zile într-un litru de vin alb) este util contra gutei. Atît infuzia cît și vinul se folosesc numai după sfatul medicului.

PENTRU CĂILE URINARE

Cînd aveți nevoie de un depurativ (curățitor), de un diuretic, de un sudorifer, puteți recurge la mai multe plante ce au aceste proprietăți. Iată cîteva rețete ușor de preparat din plante ce vă sînt familiare, dar ale căror proprietăți, experimentate, poate nu vă erau cunoscute.

SPARANGHEL (ASPARAGO)

Vlăstarii rizomilor, adică puntea de susținere, albi sau verzi, sînt cunoscuți ca ușor digerabili. Au proprietăți diuretice, binefăcătoare și inimii sau splinei. Întotdeauna, sparanghelul va fi un aliment recomandat tuturor celor ce suferă de diabet, de insomnie, de inflamații renale.

PORUMB (GRANTURCO)

Uscați la soare barba porumbului, acele filamente roșcate ale știuletelui, utilizabilă în decoct. Cu 20—30 grame, uscate și sfărîmate, apoi fierte într-un litru de apă, se obține un amestec depsebit de eficace împotriva afecțiunilor căilor urinare.

MESTEACĂN (BETULLA)

Infuzia din frunze uscate de mesteacăn (20—50 grame într-un litru de apă fiartă în care se adaugă un vîrf de cuțit de bicarbonat) cînd amestecul este ușor încălzit, este diuretică. Decoctul (25—30 grame de frunze în 700 grame de apă fiartă pînă cînd totul se reduce la 500 grame) este foarte eficace.

AFIN (MIRTILLO)

Decoctul din frunze de afin (10 grame într-un litru de apă; se beau 5—6 cești pe zi) se folosește cu bune rezultate în tulburările aparatului urinar. Tinctura (100 grame fructe lăsate să macereze la soare timp de 15 zile într-un litru de alcool) e recomandată contra enteritelor.

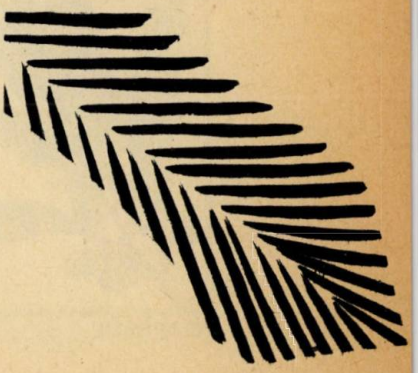

ANGHINARIA

CORIANDRUL

LĂMÎIUL

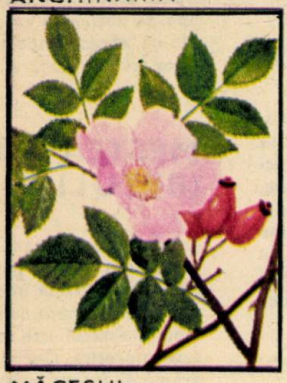

MĂCESUL

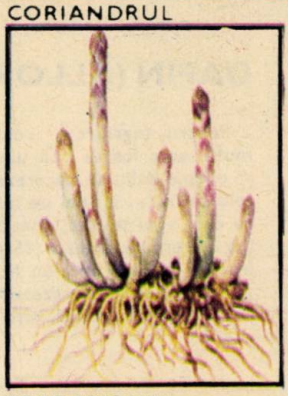

SPARANGHEL

MESTEACĂN

PORUMBUL

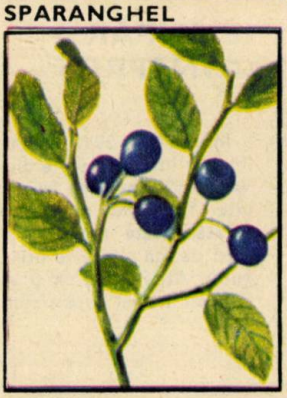

AFINUL

USTUROIUL

DAFINUL

POMISOR GHIMPOS

IENUPERUL

DESTĂINUIRILE lui JULES VERNE

MOMENTE INEDITE DIN VIAȚA CELEBRULUI SCRIITOR, DESCOPERITE ÎNTR-UN ROMAN VERNIAN

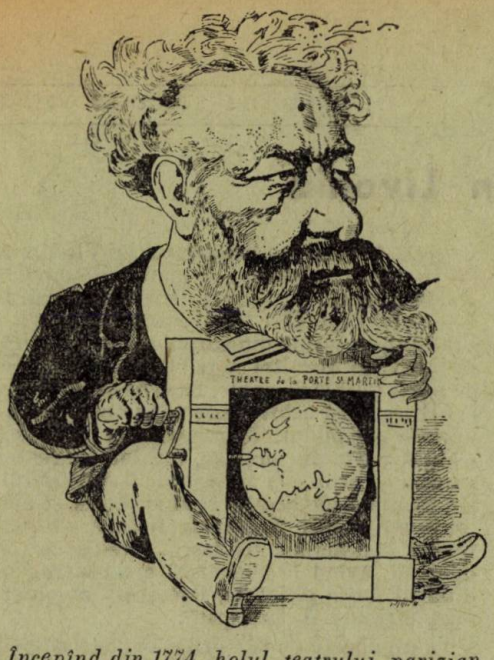

Începînd din 1774, holul teatrului parizian Porte Saint-Martin a fost împodobit cu un panou care-l reprezenta pe Jules Verne învîrtind un enorm glob luminos.

A TRECUT MAI BINE DE UN DECENIU *de cînd într-un orășel de la poalele Munților Carpați o simpatică bătrînică ne-a relatat cu lux de amănunte fapte și întîmplări petrecute în urmă cu aproape un veac, despre modul cum o bunică a ei a ajuns în Franța, l-a cunoscut pe Jules Verne și apoi împreună au călătorit prin diverse locuri din țara noastră...De atunci, „dosarul" Jules Verne a luat proporții, adunîndu-se numeroase imagini și documente, atît din țară cît și din străinătate, documente care atestă că marele scriitor francez a îndrăgit într-atît oamenii și peisajele văzute încît și-a plasat acțiunea a patru dintre romanele sale pe teritoriul României.*

ÎNVĂLUITĂ ÎNCĂ ÎNTR-UN ADEVĂRAT MISTER, *viața lui Jules Verne suscită și va mai suscita interesul nu numai al istoriografiei literare franceze și mondiale ci și al marelui public. Mai ales acum,* cînd se știe cu precizie *că scriitorul s-a luptat cu deosebită dîrzenie spre a nu se da publicității nimic despre momentele dramatice petrecute în viața sa. Și unul dintre aceste momente culminante a fost „atentatul" comis de un tînăr care l-a împușcat în picior. De atunci, Jules Verne s-a retras în biroul său de lucru din turnul casei sale de la Amiens, ca într-o adevăra ă carapace. De atunci, majoritatea romanelor sale au căpătat un final dramatic... Revelatoare în privința încercării de a nu se afla tragedia din anul 1886, sînt memoriile prietenului său, scriitorul Edmondo de Amicis, care, vizitîndu-l în 1895, notează în amintirile sale:* „... la orice aluzie asupra vieții sau operei sale, Jules Verne căuta să schimbe subiectul conversației, iar atunci cînd i-am pus o întrebare directă, mi-a răspuns evaziv". *De asemenea, scriitorul napolitan Mario Turriello relatează că atunci cînd i-a cerut* „să publice ÎN FINE *(sublinierea lui Turriello)* istoria vieții sale", *acesta a pretextat că* „viața unui scriitor nu interesează... decît ca SCRIITOR *(sublinierea lui Jules Verne). Mai tîrziu, după moartea unchiului ei, d-na Allotte de la Fuye, una dintre nepoatele scriitorului, a notat într-o lucrare biografică:* „... în ultimii ani ai vieții sale Jules Verne a ars sute de scrisori intime, caietele cu socoteli și numeroase manuscrise inedite".

NU DE MULT, CRITICUL LITERAR MARCEL MORÉ, *referindu-se la așa zisul „atentat" petrecut în 1886, aducea dovezi incontestabile că tînărul care i-a pricinuit scriitorului o infirmitate pentru tot restul vieții, nu era nimeni altul* decît propriul său nepot după frate, Gaston Verne. *Revelația, odată descoperită, i-a suscitat lui Marcel Moré dorința de a încerca să dezvăluie momente puțin cunoscute din viața lui Jules Verne. El a început să analizeze cu atenție mai ales romanele scrise după 1886 și surprizele nu s-au lăsat așteptate. Subiectul romanului „O dramă în Livonia", întîmplările prin care trec eroii acestei lucrări, prezintă numeroase puncte comune cu tumultuoasa viață a scriitorului și a cîtorva dintre rudele sale. Deoarece romanul n-a apărut în traducere românească relatăm rezumativ subiectul lui, urmînd ca, după aceea, să consemnăm cîteva dintre coincidențele frapante și concluziile deosebit de interesante la care a ajuns criticul literar francez.*

O dramă în Livonia

ÎN ANUL 1876, în apropierea ţărmurilor Mării Baltice, pe vremea ţarismului, un evadat din Siberia, mergînd numai noaptea, reuşise să traverseze uriaşa stepă ajungînd la frontiera livonă. Nu putea totuşi să se reîntoarcă acasă, fiind şi aici urmărit. Ţinta sa era acum un port al mării, de unde va încerca să se îmbarce spre a trece pe malul celălalt. Fugarul, în jur de 30 de ani, înalt, viguros, cu barbă blondă şi ochii vii se apropie de lacul Peipus, cînd observă că este încolţit de o haită de lupi. Trase patru gloanţe de revolver şi avu şansa ca sălbăticiunile să tabere pe lupii ucişi, el reuşind astfel să se refugieze într-o moară de vînt, care i se părea părăsită. Se urcă la catul de sus al morii şi adormi. Tîrziu, auzi glasurile unor agenţi de poliţie care-l interogau pe morar dacă nu observase în apropiere un necunoscut. Aşteptă pînă se întunecă, îşi reîncărcă revolverul şi, forţat de împrejurări, încercă să se strecoare afară trecînd chiar pe lîngă morar. Vă închipuiţi surpriza acestui om hăituit cînd constată că morarul nu numai că ştia de existenţa lui, dar îi oferea şi hrană!...

Evadatul se îndreptă spre Pernau, aflîndu-se în noaptea de 11 aprilie la 5 verste de acest oraş. Deodată, auzi un fluierat şi-şi dădu seama că era încercuit de agenţi. Sări pe un mare sloi de gheaţă care plutea pe rîu şi numai datorită întunericului scăpă de gloanţele care-i treceau pe lîngă urechi. Poliţiştii se urcară şi ei pe un bloc de gheaţă şi urmărirea continuă, pînă cînd un violent troznet se auzi în urma ciocnirii gheţurilor... Urmăritul dispăruse în beznă...

●

În seara zilei de 12 aprilie 1876, profesorul Dimitri Nicolef era aşteptat în salonul casei sale din Riga de doi buni prieteni: doctorul Hamin şi consulul francez de la Porte, Ilka, fiica sa, făcînd oficiul de gazdă. În vîrstă de 24 de ani, ea era o brunetă cu ochi albaştri, destul de atrăgătoare.

Dimitri, văduv de 10 ani, era profesor de matematică şi fizică şi îşi scotea existenţa dînd meditaţii. Deşi nu avea decît 47 de ani părea mai în vîrstă. De talie peste mijlocie, cu barba încărunţită şi fruntea brăzdată de riduri, el îşi păstrase din tinereţe privirea pătrunzătoare şi vocea plină şi energică. Profesorul reuşise să-şi cîştige stima concetăţenilor, fiind propus candidat la postul de primar.

Ilka era în dragoste cu singurul fiu al lui Mihai Yanof, un prieten al tatălui ei, însă de 4 ani nu mai auzise nimic despre Vladimir, care fusese deportat în Siberia orientală, deoarece era membru al unei asociaţii secrete. 6 luni după deportarea lui Vladimir, tatăl său se îmbolnăvi şi înainte de moarte îi dădu lui Dimitri suma de 20 000 de ruble în hîrtie, rugîndu-l să-i păstreze pînă cînd Vladimir va scăpa din surghiun. Între timp, şi tatăl lui Dimitri muri lăsînd o datorie de peste 25 000 de ruble, bani pe care profesorul voi să-i achite spre a nu compromite numele părintelui. El reuşeşte să plătească o mică parte din datorie, urmînd ca restul sumei s-o achite în termen de 5 săptămîni. Nu dispunea de aceşti bani şi, lucru şi mai grav, era faptul că datoria trebuia s-o plătească bancherilor Johausen, care-l socoteau duşman, avînd în vedere că era contracandidatul lor la primărie. Din acest moment, evenimentele se precipită.

În dimineaţa de 13 aprilie casierul băncii Johausen pleca cu poştalionul spre Revel ducînd cu el într-o servietă suma de 15 000 de ruble. În momentul cînd vehiculul era gata de plecare, îşi făcu apariţia un călător necunoscut, cu căciula trasă peste ochi, care întrebă dacă mai există vreun loc, plăti şi se urcă. Tot drumul, necunoscutul se prefăcu că doarme, iar atunci cînd făcură o haltă la o cîrciumă, el mîncă separat, într-un colţ. Pe la orele 6 după-amiază, vîntul bătea în rafale şi caii înaintau foarte greu. Deodată, călătorii simţiră o puternică zguduitură şi şocul îi aruncă afară din poştalion, casierul Poch rănindu-se la un genunchi. Nu mai puteau merge mai departe, deoarece se rupsese o roată şi vizitiul Broks le propuse să plece pe jos, dar călătorul necunoscut le atrase atenţia că în zare se vede o lumină. Era hanul lui Kroff. Şchiopătînd, Poch, ajutat de celălalt călător se îndreptă spre han, în timp ce vizitiul le spuse că porneşte spre oraş spre a aduce pe cineva să repare roata.

Hanul se afla într-o regiune unde, pe o rază de cîteva verste, nu exista nici o casă iar stăpînul lui era un om de vreo 40—45 de ani, voinic, cu barba aspră şi privirea îndrăzneaţă. Înconjurată de o grădină, casa nu avea decît parter şi se compunea dintr-o cameră mare şi alte două încăperi la stînga şi la dreapta ei. Hangiul locuia într-o anexă care era în legătură cu bucătăria. În seara aceea, în jurul meselor se aflau patru ţărani şi doi agenţi de poliţie, dintre cei care-l urmăreau pe evadat. Tocmai în momentul cînd poliţiştii voiau să părăsească localul, intrară în han casierul sprijinit de celălalt călător. Unul din agenţi îl recunoscu imediat pe Poch, care-i relată ce păţise şi ceru hangiului de mîncare. Celălalt, ceru o cameră rugîndu-l pe hangiu să-l scoale a doua zi dimineaţă la orele 4, însă în timp ce vorbea

i se ridică puțin căciula de pe ochi și unul dintre polițiști tresări. Din discuția dintre casier și unul din agenți, hangiul Kroff află despre importanta sumă pe care o avea Poch în servietă. Puțin după plecarea polițiștilor, cei doi călători își ocupară camerele de dormit.

●

A doua zi, la prefectura de poliție din Riga o telegramă îl anunța pe comandant

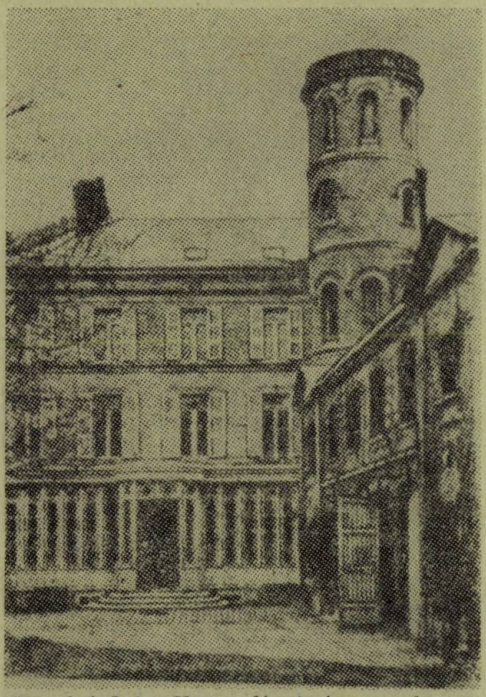

Casa lui Jules Verne din Amiens, unde s-au petrecut tragicele evenimente din martie 1886

că la hanul lui Kroff se comisese un asasinat. Victima: Poch, casierul băncii Johausen. Ancheta stabili din primul moment mobilul crimei: furtul. Se găsise servieta goală și un cuțit de tip suedez cu mîner de lemn alături de victimă. De la început, toate bănuielile căzură asupra călătorului necunoscut care-l însoțise pe Poch. Bancherul, care asistă la interogatoriul hangiului, îi spuse în șoaptă procurorului că asasinul va fi prins cu siguranță deoarece era notată seria banilor.

Două evenimente care-l acuzau pe același om s-au petrecut între timp. Profesorul Dimitri dispăruse de acasă de 48 de ore și familia lui era îngrijorată iar la prefectură se prezentă agentul care-l văzuse pe călătorul necunoscut din noaptea crimei și declară că el îl cunoaște pe asasin. După părerea lui, cel ce îl ucisese pe Poch nu era altul decît profesorul Dimitri Nicolef. Bancherul Johausen fu imediat înștiințat de această adevărată lovitură de teatru. Lui îi convenea de minune neașteptata întorsătură care îi îndepărta rivalul din alegeri.

A treia noapte de la dispariția sa, Dimitri se întoarse acasă tocmai cînd un polițist îl invită să se prezinte imediat la palatul de justiție. Interogat de judecătorul de instrucție, Dimitri recunoscu că a lipsit din oraș trei zile și că el este călătorul necunoscut care a dormit alături de Poch în hanul lui Kroff, dar că n-a observat că acesta ar fi avut o servietă. La întrebarea judecătorului, care a fost totuși scopul acelui voiaj nocturn, profesorul refuză să răspundă. În acel moment intră în cameră agentul de poliție care-l recunoscuse pe Dimitri în noaptea crimei și de abia acum află el despre groaznica acuzație ce plana asupra lui. Întrebînd de ce trebuie să fie vinovat de această oribilă crimă tocmai el, Dimitri află că în camera unde a dormit, anchetatorii au găsit cleștele cu care au fost rupte gratiile de la fereastra odăii sale.

Dimitri Nicolef neagă în mod ferm acuzația că el ar fi asasinul dar, în același timp, nu voi să destăinuie anchetatorilor cauzele voiajului său nocturn și a plecării sale atît de matinale de la han. Cu toate că planau asupra profesorului acuzații atît de grave totuși, avînd în vedere marea lui popularitate, a fost lăsat în libertate, guvernatorul interesîndu-se în mod special de acest caz.

Se ordonă o percheziție la domiciliul lui Dimitri, percheziție care nu dădu nici un rezultat. Cu ocazia înmormîntării victimei, partizanii bancherului Johausen organizară o mare manifestație publică împotriva profesorului. Deși fusese sfătuit de prieteni să nu rămînă acasă, el nu ascultă. La un moment dat, o mare mulțime de oameni înconjurară clădirea, auzindu-se în mod distinct cum unii strigau: moarte asasinului! Atunci, un om se luptă din răsputeri să-și facă drum și, oprindu-se în fața ușii casei profesorului, strigă: „Opriți-vă; Eu sînt un evadat pe care profesorul Nicolef a vrut să-l salveze cu prețul onoarei sale și am venit să arăt adevărul cu riscul vieții mele!"... Era Vladimir Yanof, logodnicul Ilkăi.

Cum de ajunsese evadatul pe străzile orașului Riga? Refugiat la Pernau, Vladimir rămăsese fără nici un ban și în disperare, se hotărî să-i scrie lui Dimitri rugîndu-l să vie acolo și să-i aducă banii lăsați de tatăl său. Ceea ce l-a făcut pe profesor să nu pomenească nimănui despre călătoria pe care urma s-o facă, era în primul rînd că

nu trebuia să se știe de sosirea lui Vladimir la Pernau și pentru că evadatul îl rugase să nu-i spuie Ilkăi nimic pînă ce el nu va fi ajuns în străinătate. După ce părăsise cabana pe la 4 dimineața, profesorul s-a întîlnit cu Vladimir la hotelul din Pernau, unde acesta locuia sub un nume fals. Dimitri i-a predat banii și, după ce mai stătu două zile în Pernau, crezînd că va asista la îmbarcarea lui Vladimir, se reîntoarse la Riga, deși tînărul nu reușise încă să plece. El, nici măcar nu bănuia despre teribila acuzație ce plana asupra lui, la interogatoriu spunîndu-i judecătorului că așteaptă o scrisoare care va lămuri deplin motivele călătoriei sale la Pernau. În acest timp, Vladimir, citind ziarele, aflase totul și înțelese care era datoria lui. El fu arestat și închis pînă la noi ordine, însă publicul aflînd de sacrificiul tînărului, care n-a ezitat să-și pună viața în pericol pentru a-și salva prietenul, ceru cu insistență grațierea acestuia și pînă la urmă Vladimir fu eliberat.

Acum, nevinovăția lui Dimitri era ca și dovedită, ceea ce îi făcu pe anchetatori să-i interogheze din nou pe conducătorul poștalionului și pe hangiu. Se făcu o nouă percheziție la han și se descoperi un nou corp delict: în camera unde locuise Dimitri se găsi un bilet de bancă ars care era dintre banii casierului. Profesorul fu din nou chemat la judecătorul de instrucție, negă din nou amestecul său în această crimă și-l acuză pe hangiu. Se apropia ziua scadenței achitării banilor datorați bancherului și acesta din urmă aștepta cu nerăbdare ca să vadă dacă profesorul nu-i va aduce tocmai banii jefuiți. Înainte cu o zi de scadență, bancherul îl înștiință pe profesor că nu-i prelungește data plății. Adresa respectivă căzu în mîna lui Vladimir care află astfel de situația grea în care era viitorul său socru. Revoltat de atitudinea bancherului și fără a-i spune ceva lui Dimitri, el plecă imediat la bancă și depuse în mîna stăpînului acesteia bancnotele datorate. Bancherul aruncă o privire asupra banilor și jubilînd spuse: „Aceștia sînt banii furați, uitați-vă la seria notată de noi... înseamnă că Dimitri Nicolef i-a furat de la bietul Poch".

Vladimir înțelese acum că profesorul era pierdut. Voise să-i facă un bine și iată ce realizase! El fugi disperat spre casă, nevoind încă să creadă că Dimitri era asasinul, dorind o explicație din parte acestuia. Îl găsi pe profesor lucrînd la birou. Și atunci cînd Vladimir îi relată cele întîmplate, Dimitri scoase un strigăt teribil: „Sînt pier-

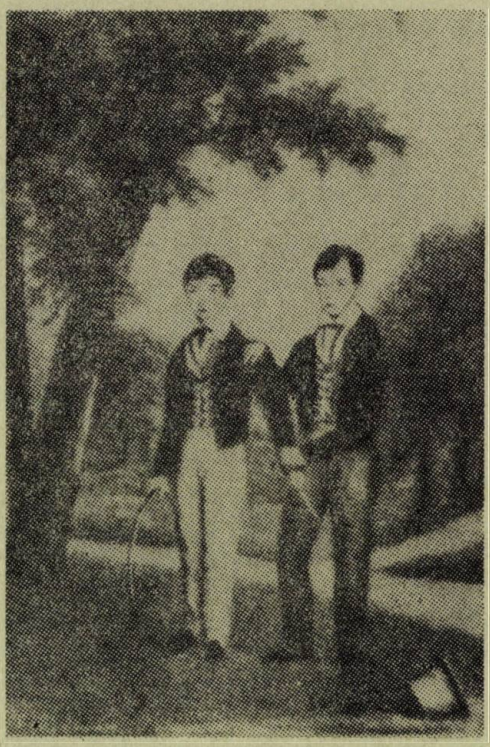

Jules Verne (dreapta) și fratele său Paul (stînga) pictați de unchiul lor Francise.

dut!" — și apoi dispăru fugind din casă, în plină noapte.

Puțin după aceea, pe drumul spre Pernau, a fost găsit cadavrul lui Dimitri Nicolef într-un lac de sînge. Profesorul fusese ucis cu o lovitură dată în inimă cu un cuțit asemănător cu cel folosit la asasinarea lui Poch. Multă vreme s-a crezut că Dimitri s-a sinucis...